

Dag zonder krediet

Consumentenkrediet

Aanbevelingen 2009 voor
een betere consumentenbescherming

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Omzetting van de kredietrichtlijn: wat zijn de risico's voor de consument?	7
2.1. Positieve punten van het voorontwerp van wet op het consumentenkrediet	8
♦ Raadgevingsplicht	8
♦ Reclame	8
♦ Nulstellingstermijn	9
2.2. Wenselijke verbeteringen in het voorontwerp van wet	9
♦ Nulstellingstermijn	9
♦ Erop toezien dat de kredietgever de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer naar behoren onderzoekt	9
♦ Bestrijding van het makkelijke krediet: verbod op leurhandel	10
♦ Speciale ruimte voor kandidaat-kredietnemers in verkoopcentra	10
♦ ... Met behoorlijk geïnformeerde bemiddelaars	11
♦ Kredieten die niet aan een aankoop zijn gekoppeld, in winkelcentra verbieden	11
♦ De schuldsaldoverzekering	12
♦ Verbod op leurhandel in de bedrijven	12
♦ Controle en doeltreffende sancties	13
♦ Reglementeren van het statuut van de kredietbemiddelaars	13
3. Centrale voor Kredieten aan Particulieren: geen uitbreiding maar wenselijke verbeteringen	14
3.1. Waarom zich globaal genomen tegen een uitbreiding van de Centrale voor Kredieten verzetten?	14
♦ Negatieve bestanden geven informatie over het risico, niet over de terugbetalingscapaciteit	14
♦ Het aanleggen van negatieve bestanden is een netelige opdracht	15
♦ Negatieve bestanden kunnen de bescherming van de persoonlijke levenssfeer schaden	16
♦ Gekoppelde bestanden kunnen een kettingreactie van uitsluitingen teweegbrengen	16
3.2. Hoe de Centrale voor Kredieten aan Particulieren verbeteren?	16
♦ De reële schuldenlast van de consumenten meten door de werkelijk uitstaande kredieten in het kader van kredietopeningen te registreren	16
♦ Traceren van hergroeperingen van krediet en herfinancieringen	16
♦ Traceren van kredietbemiddelaars	17
♦ Het bestand van niet-gereguleerde kredieten uitbreiden	17
3.3. Oprichting van een bestand van beslagberichten	18
3.4. Besluit	20
4. Verkoopsovereenkomsten: halt aan de oneerlijke bedingen	21
4.1 Inleiding	21
4.2. Oneerlijke bedingen	22
1. Strafbedingen	22
2. Verbrekingsbedingen	25
3. Beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling	27
4. De zogenaamde "anticipatory breach"-bedingen	27
4.3. Duur van de overeenkomst	28
4.4. Voor een doelmatig en extrajuridisch rechtsmiddel	29
4.5. De "kredietrichtlijn" : "oneerlijke bedingen	30
5. Het betalingsbevel: 2009, al een bewogen jaar	31
6. Barometer van de aanbevelingen 2007 en 2008	35
6.1 Barometer van de aanbevelingen betreffende de verbeteringen van de WCK	35
6.2 Barometer van de andere aanbevelingen:	41
Bijlage : Kroniek van een aangekondigde kaart	43

1. INLEIDING

Kredieten ... in het oog van de storm

De financiële crisis is ontstaan in de Verenigde Staten, waar met een systeem van risicokredieten werd gewerkt. Daardoor konden banken speculeren met het geld van de financieel zwaksten om de eigen winsten op te krikken.

Ondertussen is die financiële crisis tot een economische crisis uitgegroeid die iedereen raakt en menigeen een kwetsbare of onzekere positie bezorgt op de arbeidsmarkt.

Door de aantasting van de inkomens en de destabilisatie van de arbeidsmarkt, wordt krediet, hoe paradoxaal ook, steeds aantrekkelijker en wordt krediet vaak voorgesteld als een middel om de daling van inkomens te compenseren. Bepaalde niet bijzonder gewetensvolle instellingen grijpen de huidige malaise zelfs aan om hergroeperingsformules voor te stellen als een mirakeloplossing om tijdens moeilijke maanden de eindjes aan elkaar te kunnen knopen.

De banalisering van het krediet als hefboom voor de economische groei is volgens ledenorganisaties van de "Dag Zonder Krediet"¹ een reëel probleem. Die banalisering uit zich onder meer in leurhandel voor kredieten op straat, met cadeaus en beloftes als kers op de taart. Het minste wat daarover gezegd kan worden, is dat het verlenen van een krediet in dergelijke omstandigheden volledig indruist tegen de geest van de wet die de kredietgever namelijk een strikte raadgevings- en informatieplicht oplegt.

Volgens het platform *zijn kredieten geen spel!*

Een ander voorbeeld van de door het platform veroordeelde banalisering van kredieten, is de aanmoediging van het gebruik van kredietkaarten voor de aankoop van alledaagse consumptiegoederen, laat ons zeggen een tros bananen. Het officieel bepleite gebruik van de kredietkaart als betaalmiddel voor alledaagse aankopen is deze van debetkaart met uitstel van betaling, en niet van kredietkaart. Toch is het maar een kleine stap om diezelfde kaart, die een kredietreserve biedt, te gebruiken voor uitgaven die op het einde van de maand erg kunnen doorwegen.

Het platform is van mening dat *niet alles zomaar op krediet mag worden verkocht!*

Het platform wijst er nog maar eens op dat krediet geen remedie kan zijn voor armoede. Wel integendeel, onderstaande cijfers tonen aan dat krediet er net meer en meer de oorzaak van is.

De kredietmarkt in België en de gevolgen van de economische crisis

De oprichting van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren² in 2003 heeft een uiterst positieve invloed gehad op de bestrijding van de schuldoverlast. Het aantal geregistreerde personen met een of meerdere kredieten die hun schulden niet konden aflossen, ging tot in 2008 immers in dalende lijn.

De trend lijkt nu echter om te slaan, zoals blijkt uit de laatste statistieken die eind 2008 door de Centrale werden gepubliceerd. De trendwijziging hangt zeer zeker samen met de financiële en economische crisis en bevestigt de vrees van het platform.

Eind 2008 zag de Centrale voor het eerst een stijging van het aantal wanbetalingen. Er werden 344.072 kredietnemers geregistreerd met minstens één betalingsachterstand en 495.089 achterstallige kredieten, wat overeenkomt met een stijging van respectievelijk 1,5% en 0,9%.

¹ De organisaties van het platform : Equipes Populaires – Centre d'Appui Médiation de dettes – CRIOC-OIVO – Dignitas – Groupe Action Surendettement – Centre de Référence du Hainaut – Groupe Prévention Surendettement – Centre de Référence de Liège – Réseau Financement Alternatif – Centre de Référence de Namur – Fédé Plus – CSC/ACV – FGTV/ABVV – Réseau belge de lutte contre la pauvreté – Réseau bruxellois de lutte contre la pauvreté – Réseau wallon de lutte contre la pauvreté – Verbruikersateljee – Vlaams Centrum Schuldbemiddeling – Beweging van mensen met laag inkomen en kinderen – Vlaams netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen

² Het statistische verslag met de gegevens van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, actueel op 31 december 2008, is beschikbaar op de website van de Nationale Bank van België.

Het totaalbedrag van de achterstallige kredieten steeg met 4,4% en bedraagt nu 1.856 miljoen euro. Voor 76,8% van de personen bij wie een betalingsachterstand werd geregistreerd, gaat het om de eerste keer.

De betalingsmoeilijkheden doen zich vooral voor bij kredietopeningen en leningen op afbetaling, die samen goed zijn voor 74,8% van de nieuwe betalingsachterstanden in 2008. De kredietopening blijft de enige kredietvorm waarvoor jaar na jaar een stijgend aantal wanbetalingen wordt geregistreerd.

Daarnaast werd een stijging van ongeveer 9% vastgesteld van de personen voor wie een collectieve schuldenregeling werd ingesteld, en het is zeer waarschijnlijk dat dat aantal de komende maanden nog zal toenemen.

Het aantal personen dat een beroep doet op de diensten voor schuldbemiddeling stijgt onophoudelijk. De diensten voor schuldbemiddeling zijn overbelast en de wachtlijsten worden steeds langer, zowel in het noorden als in het zuiden van het land. Dat wijst erop dat mensen, die reeds vóór de crisis in een kwetsbare positie verkeerden, steeds meer moeilijkheden ondervinden om op het einde van de maand de eindjes aan elkaar te knopen. Dat zijn nu net de mensen waarop kredietgevers hun pijlen richten en die worden aangespoord om een krediet te openen (of zelfs om kredieten te hergroeperen) om de maand rond te krijgen of andere schulden terug te betalen.

De kredietopening blijft de meest populaire kredietvorm en is goed voor 46,9% van de lopende kredieten en 36,1% van de nieuwe kredieten. Leningen op afbetaling staan op de tweede plaats met 35,0% van de nieuwe kredieten.

Die nieuwe kredietopeningen betreffen kleinere bedragen dan voordien, maar dat betekent allesbehalve dat de consument die het reeds moeilijk had om de eindjes aan elkaar te knopen, in werkelijkheid minder risico loopt.

Het is dus meer dan ooit van belang om waakzaam te blijven en uit te kijken voor verontrustende tendensen op de kredietmarkt, meer in het bijzonder wat betreft kredietopeningen. Er moet absoluut op worden gelet dat de Belgische wetgeving een hoog niveau van consumentenbescherming blijft bieden en dat de maatregelen in het kader van de preventie van overmatige schuldenlast in de praktijk effect sorteren.

De consument informeren, is goed. De consument beschermen, is nog beter!

Nu de Europese richtlijn in Belgisch recht wordt omgezet, legt het platform de nadruk op de gevaren van een Angelsaksische aanpak van de richtlijn volgens dewelke een "geïnformeerde" consument niet meer hoeft te worden "beschermd" in zijn contractuele relaties met zijn bankier of kredietinstelling.

Het is een illusie te geloven dat een geïnformeerde consument immuun is voor de dubieuze praktijken van bepaalde kredietgevers. Financiële informatie en vorming kunnen de consument zeker helpen om zijn budget beter te beheren en na te denken vooraleer een krediet aan te gaan, maar daarmee zijn lang niet alle problemen opgelost.

Ten eerste hebben we te maken met een complexe kredietmarkt in volle expansie, waarin extreem agressieve en doeltreffende marketingpraktijken worden toegepast en de consument onophoudelijk en via een toenemend aantal kanalen (internet, mailings, grote winkelcentra, verkopers ...) wordt bestookt met nieuwe aanbiedingen, nieuwe "producten": in een dergelijke situatie is het uiteraard utopisch om te geloven dat men de consument voldoende kan "informeren" zodat hij zelf met de nodige kennis van zaken een beslissing kan nemen.

Ten tweede kan de besluitvorming van de consument ook worden beïnvloed door heel wat andere factoren (gevoelens, emoties, symbolen, omstandigheden van het leven, de noodzaak een dringende oplossing te vinden om schulden af te lossen enz.) die hem ertoe kunnen brengen op heel korte termijn te denken, ook al weet hij dat die keuze zijn situatie op de lange termijn zou kunnen verslechteren.

Ten slotte, zoals we konden vaststellen in de Angelsaksische wereld naar aanleiding van de crisis van subprime leningen, volstaat het niet om de consument te informeren om woekerinteressen, uitbuiting van de zwakkeren of overmatige schuldenlast te voorkomen.

Met die realiteit in het achterhoofd, is het platform van mening dat het meer dan ooit noodzakelijk is om de kredietmarkt te blijven reguleren en uiterst waakzaam te blijven bij de aanstaande omzetting van de nieuwe richtlijn naar Belgisch recht om te voorkomen dat de bescherming die de Belgische consument nu geniet, wordt afgezwakt.

De aanbevelingen van het platform

Reeds **in 2006** benadrukte het platform de noodzaak om reclame voor kredieten beter te reglementeren, de duur van kredietopeningen te beperken (nulstellingstermijn), de kosten van het krediet transparanter te maken voor de consument en de praktijken van kredietbemiddelaars strenger te controleren.

In 2007 voerde het platform een uitgebreid juridisch onderzoek uit om zijn aanbevelingen naar aanleiding van de concrete problemen waarmee schuldbemiddelaars en consumentenorganisaties op het terrein te maken krijgen, te verduidelijken en verder aan te vullen. Die aanbevelingen werden positief onthaald door verschillende parlementsleden en door de politieke wereld in het algemeen, zowel aan Waalse als aan Vlaamse zijde. **In 2008** nam het platform verschillende malen contact op met politieke partijen, parlementsleden en kabinetten, om de gegrondheid van zijn aanbevelingen in de verf te zetten. Het platform hield op systematische wijze bij welk gevolg het parlement en/of de regering gaf aan de 32 aanbevelingen die in 2007 werden geformuleerd.

In 2008 werden in de Kamer en de Senaat niet minder dan 22 wetsvoorstellen ingediend op grond van de aanbevelingen van het platform!

Het platform formuleerde daarnaast nieuwe aanbevelingen over verschillende essentiële punten, onder meer een beter gebruik van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren in haar huidige vorm en een betere informatie en bescherming van de consument dankzij een standaardformulier dat verplicht moet worden ingevuld voordat een krediet mag worden verleend.

Het platform is zich terdege bewust van de uitdagingen die de aanstaande omzetting van de Europese richtlijn 2008/48/EG inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met zich meebrengt, en heeft zijn aanbevelingen aan de eisen van de richtlijn getoetst.

De aanbevelingendossiers van 2007 en 2008 zijn terug te vinden op www.journeesanscredit.be

In 2009 voerde het platform een grondig onderzoek naar de compatibiliteit van de kredietrichtlijn met de huidige Belgische wetgeving en met de aanbevelingen van het platform zelf. In dat kader werd het platform in april uitgenodigd om zijn aanbevelingen voor te stellen aan de Commissie Financiën/Economie van de Senaat en de conformiteit ervan met de richtlijn te bespreken. De Raad voor het Verbruik, wiens opdracht het is een advies uit te brengen over de omzetting van de richtlijn, nodigde drie organisaties van het platform uit (Vlaams centrum schuldbemiddeling, Steunpunt – Schuldbemiddeling, het vroegere GREPA, en CRIOC-OIVO) om hun bemerkingsen en voorstellen te presenteren met betrekking tot de aanpassing van de huidige wetgeving in het kader van de omzetting van de richtlijn. Het platform doet met name concrete voorstellen om de valstrik van de banalisering van het krediet te vermijden en eist in het bijzonder een verbod op leurhandel voor kredieten. (Hoofdstuk 2)

Het platform blijft daarnaast gekant tegen de uitbreiding van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren en ijvert in de plaats daarvan voor een efficiëntere werking van de Centrale, meer bepaald door het aanmaken van een centraal bestand van beslagberichten (Hoofdstuk 3).

Dit jaar werkt het platform aan een nieuwe reeks aanbevelingen, meer bepaald over de oneerlijke bedingen in tal van verkoopovereenkomsten. Hoewel de aanbevelingen niet zozeer betrekking hebben op de wet op het consumentenkrediet, dan wel op de wet

betreffende de handelspraktijken, leek het ons van belang de aandacht te vestigen op bepaalde praktijken die bijdragen tot de verhoging van de schuldenlast, vaak die van mensen die slecht zijn geïnformeerd of die hun rechten moeilijk kunnen doen gelden via de gerechtelijke instellingen (Hoofdstuk 4).

Naar aanleiding van de actualiteit verzette het platform zich dit jaar ook tegen het wetsvoorstel over het betalingsbevel, dat reeds door de Senaat en de Commissie Justitie van de Kamer was goedgekeurd. Dankzij de oplettenheid en het doorzettingsvermogen van de organisaties van het platform werd het wetsvoorstel in zijn initiële vorm ingetrokken (Hoofdstuk 5).

In 2009 werkte het platform zijn "aanbevelingenbarometer" bij om de aandacht te vestigen op de wetsvoorstellen die in 2008 werden gedaan met betrekking tot het consumentenkrediet en de aanbevelingen die het platform daaromtrent had geformuleerd. Het platform boekte ondermeer resultaat aangaande het voorstel tot wijziging van artikel 22 over de nulstellingstermijn en een betere reglementering van de reclame voor kredieten, door de Commissie Financiën van de Senaat attent te maken op de voordelen van een dergelijke termijn en op de omstandigheden waarin die termijn zou kunnen worden toegepast (zie onze barometer in Hoofdstuk 6).

De doelstellingen van het platform "Dag Zonder Krediet"

Informatie over en preventie van overmatige schuldenlast

Krediet is tegenwoordig de gewoonste zaak van de wereld. Het is makkelijk te verkrijgen en wordt steeds vaker gebruikt zonder dat de consument de gevolgen ervan voldoende inschat. Mensen met financiële moeilijkheden zijn vaak het meest kwetsbaar en doen steeds vaker een beroep op kredietopeningen om in hun dagelijkse behoeften te voorzien of om achterstallige facturen te betalen. Hierdoor ontstaat niet zelden een situatie van permanente schuldenlast. Het lijkt ons van cruciaal belang, zeker in de context van de huidige economische crisis, om het publiek te sensibiliseren omtrent de risico's van "makkelijk" krediet, en meer bepaald kredietopeningen.

Het platform doelt op het informeren van de meest kwetsbare mensen, maar ook van de "gemiddelde" consument. De Dag Zonder Krediet, die elk jaar op de laatste zaterdag van november wordt georganiseerd, draait om informatie over en preventie van overmatige schuldenlast. Die dag worden verschillende activiteiten georganiseerd, wordt informatie verstrekt en didactisch materiaal ter beschikking gesteld.

Oproep aan de overheid

Het platform wenst daarnaast de overheid aan te sporen om werk te maken van een betere bescherming van de consument, en meer in het bijzonder van de kwetsbare consument. Het platform heeft daaromtrent een aantal aanbevelingen geformuleerd. Betere informatie en meer transparantie voor de consument, een strengere regelgeving met betrekking tot de praktijken op de kredietmarkt en een striktere naleving van de wetgeving zijn de drie krachtlijnen waarrond het platform sinds de oprichting in 2006 zijn aanbevelingen formuleert.

Werkmethodes

Het lijkt ons van belang te benadrukken dat de volgende aanbevelingen het resultaat zijn van discussies tijdens coördinatievergaderingen van het platform Dag Zonder Krediet. Tussen de fase waarin de aandachtspunten gezamenlijk worden vastgelegd en de fase waarin een consensus tot stand komt tussen de verschillende partners, werkt een projectgroep, hoofdzakelijk samengesteld uit juristen van de organisaties, aan de verfijning van de voorstellen. In 2009 bestaat die groep uit Olivier Jerusalem (RFA), Robin Van Trigt (VCS), Alexis Moerenhout (CRIOC-OIVO), Danièle Bovy (Centre de référence de Liège), Marie-Noëlle Plumb (Groupe action surendettement), onder de leiding van Anne Defossez (Steunpunt Schuldbemiddeling, voorheen GREPA).

Dankzij die aanpak zijn de organisaties van het platform constructiever gaan samenwerken. Het platform geniet daardoor ook steeds meer erkenning als gesprekspartner voor personen of organisaties op een of andere manier ijveren voor de verbetering van de wetgeving inzake krediet.

2. OMZETTING VAN DE KREDIETRICHTLIJN : WAT ZIJN DE RISICO'S VOOR DE CONSUMENT?

Na 6 jaar onderhandelen, keurde de Europese Raad op 23 april 2008 een nieuwe richtlijn³ over het consumentenkrediet goed, ondanks de vele tegenstemmen.

De lidstaten moeten deze richtlijn vóór mei 2010 in nationaal recht omzetten.

In België moet daarvoor onze wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (WCK) worden aangepast, wat consumentenorganisaties heel wat zorgen baart⁴. Maar ook onder kredietverleners heerst er scepsis: de Europese federatie van verenigingen van kredietinstellingen, Eurofinas, verwijt de Raad geen rekening te hebben gehouden met de onderzoeksresultaten en waarschuwt dat het voorstel van richtlijn zijn doel zou kunnen missen. *“De grote meerderheid van verenigingen van nationale banken verwacht geen enkele verbetering in het consumentenvertrouwen.”*

Zoals we in de inleiding reeds benadrukten, staat bij die omzetting veel op het spel en is de consument rechtstreeks betrokken partij. De tekst van de richtlijn blijkt bij nader inzien immers voor meerdere interpretaties vatbaar. Sommige van die interpretaties bieden de consument heel wat minder bescherming dan hij nu geniet op grond van de Belgische wet.

Onze wetgeving is namelijk een van de meest doortastende in Europa wat betreft schuldbestrijding. Sinds 2003 worden alle overeenkomsten met betrekking tot consumentenkrediet in het bestand van de Nationale Bank van België geregistreerd. Vooraleer een krediet wordt verleend, moet de kredietgever of -bemiddelaar verplicht dat bestand raadplegen om de kredietwaardigheid van de aanvrager te controleren. Kredietgevers die een krediet verlenen terwijl ze redelijkerwijze hadden moeten weten dat de consument het betreffende krediet niet zou kunnen terugbetalen, riskeren zware sancties. Daarnaast rust op kredietverleners (met name kredietgevers en kredietbemiddelaars) een echte raadgevingsplicht en moeten ze tevens de kredietformule zoeken, die het beste beantwoordt aan de behoeften van de consument.

Die maatregelen hebben zonder enige twijfel veel bijgedragen tot de strijd tegen overmatige schuldenlast.

Toch blijven ook vandaag nog bepaalde kredietverleners pleiten voor een versoepeling van de wetgeving. De redenering is dat *een geïnformeerde consument voldoende is beschermd en in staat zou moeten zijn om een “weloverwogen” beslissing te nemen bij het afsluiten van een kredietovereenkomst.*

Wij hebben reeds eerder op de risico's van een dergelijke aanpak gewezen.

Het spreekt voor zich dat de consument *op een weldoordachte en verantwoordelijke manier moet handelen*. Toch stellen wij in de praktijk en in de dossiers over overmatige schuldenlast vast dat een groot deel van de problemen het resultaat is van onverantwoordelijke praktijken van bepaalde kredietverleners, bemiddelaars en kredietgevers: bedrieglijke reclamecampagnes, verholen kredietaanbiedingen, vrijwel automatische kredietopeningen, enz. Uit de gegevens van de Centrale blijkt bijvoorbeeld dat de uitstaande schulden aan uitgevers van kredietkaarten onaanvaardbaar hoog zijn⁵.

³ Richtlijn 2008/48/EG van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten

⁴ Zie de persberichten van Testaankoop en CRIOC: <http://www.test-achats.be/credit/credit-a-la-consommation-directive-adoptee-s537483.htm>; <http://www.crioc.be/FR/doc/recherches/finances/document-3155.html> Zie de websites van de Europese netwerken: l'ECRC (Europese coalitie voor verantwoord krediet), het Europese netwerk voor microfinanciering (ENM), het Europees Centrum voor de Consument (ECC - netwerk ECC-net), het Bureau van Europese Verbruikersunies (BEUC), het European Consumer Debt Net (ECDN).

⁵ Zie de studie van de Nationale Bank: Working Paper document nr. 78 – pagina's 16 en volgende, waaruit blijkt dat de **ondernemingen die zijn gespecialiseerd in het uitgeven van kredietkaarten twee keer meer achterstallige**

Het probleem van overmatige schuldenlast wordt dus mede veroorzaakt door het onverantwoordelijke gedrag van kredietgevers, of althans van sommigen onder hen.

Daarom is het meer dan ooit van essentieel belang om erop toe te zien dat het gedrag van de spelers in de sector conform het algemene belang is.

De nieuwe WCK staat momenteel ter discussie. In augustus 2009 werd een voorontwerp van wet, opgesteld door de minister van Consumentenbescherming Paul Magnette en de minister van Economie Vincent Van Quickenborne, door deze laatste voorgesteld aan een groep kamer- en senaatsleden.

2.1. Positieve punten van het voorontwerp van wet op het consumentenkrediet

♦ Raadgevingsplicht

In zijn geheel gezien komt dit eerste voorstel tegemoet aan onze voornaamste eisen, met name:

- de plicht voor de kredietgever om de kredietwaardigheid van de consument te controleren, meer bepaald via de raadpleging van de Centrale voor Krediet aan Particulieren,
- het verbod om een lening toe te staan aan een consument die niet in staat zal zijn deze terug te betalen,
- de plicht te zoeken naar de kredietformule die het beste is aangepast aan de behoeften van de consument.

Deze artikelen vormen de hoeksteen van de consumentenbescherming en van verantwoord krediet.

Artikel 8 van de richtlijn legt de lidstaten duidelijk op erop toe te zien dat de kredietgever de kredietwaardigheid van de consument nagaat op grond van voldoende informatie. Sommigen zijn echter van mening dat de richtlijn geen enkele raadgevingsplicht meer oplegt aan de kredietverstrekkers. Volgens die interpretatie is het niet meer nodig het meest geschikte krediet uit te zoeken en hoeft de kredietgever in voorkomend geval zelfs niet af te zien van de toekenning van een krediet (meer bepaald aan een onvermogende consument).

Wij zijn verheugd dat deze twee verplichtingen behouden werden en zijn van mening dat die keuze in overeenstemming is met de richtlijn waarin wordt gesteld dat *de lidstaten passende maatregelen moeten nemen ter bevordering van verantwoordelijke praktijken in alle stadia van de kredietrelatie ... en het nodige toezicht moeten uitvoeren om dergelijk gedrag te vermijden en de noodzakelijke middelen moeten bepalen om de kredietgever te sanctioneren.*

Met raadplege in dat verband ook de mening van de consumentenorganisaties in het advies van de Raad voor het Verbruik, pagina 15 en volgende: advies CC 410 te downloaden van de website:

http://mineco.fgov.be/protection_consumer/councils/consumption/council_fr_044.htm

♦ Reclame

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina 11 en volgende.

Wij stellen met tevredenheid vast dat reclame die overmatige schuldenlast in de hand werkt, voortaan duidelijk is verboden.

---

overeenkomsten hebben lopen dan andere kredietgevers. Van alle overeenkomsten die uitgevers van kredietkaarten toestaan, zijn er **17% achterstallig, terwijl dat percentage voor andere kredietgevers tussen 4,3% en 7,7% schommelt.**

♦ Nulstellingstermijn

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina 19 en volgende.

Reeds geruime tijd pleiten wij ook voor de toepassing van de nulstellingstermijn, zoals die in 2003 werd bepaald, op **alle overeenkomsten voor kredietopening**. Wij zijn dan ook verheugd over deze maatregel die moet voorkomen dat mensen een permanente schuldenlast met zich meedragen; voortaan wordt immers **een termijn** vastgesteld waarin het totale verschuldigde bedrag moet worden terugbetaald.

2.2. Wenselijke verbeteringen in het voorontwerp van wet

In het voorontwerp van wet zouden nog enkele verbeteringen kunnen worden aangebracht ter bevordering van verantwoordelijke kredietpraktijken waarop in de Europese richtlijn wordt aangedrongen.

♦ Nulstellingstermijn

Op het vlak van de nulstellingstermijn lijkt het ons van belang de consument niet voor verrassingen te plaatsen en hem aan het begin van de overeenkomst duidelijk op de hoogte te stellen van de nulstellingstermijn. De termijn zou ook op alle tussentijdse maandelijkse uittreksels moeten worden vermeld. Bovendien zou de consument de mogelijkheid moeten kunnen behouden om in maandelijkse termijnen te betalen totdat de schuld volledig is afgelost.

♦ Erop toezien dat de kredietgever de terugbetalingscapaciteit van de kredietnemer naar behoren onderzoekt

Zie onze aanbevelingen van 2008, pagina 28 en volgende.

De strijd aanbinden tegen makkelijk krediet, dat betekent de kredietgever bewust maken van zijn verantwoordelijkheid door hem ertoe te verplichten de terugbetalingscapaciteit en de kredietwaardigheid van de toekomstige kredietnemer naar behoren te controleren. Dat is precies wat de Europese richtlijn beoogt.

Toch blijkt in de praktijk dat deze verplichting om zeker te stellen dat de toekomstige kredietnemer zijn schulden zal kunnen aflossen, vaak niet in acht wordt genomen.

In dat kader verwijzen wij naar het Athling-rapport dat in december 2008⁶ werd opgesteld op verzoek van de Franse minister van economie. Er staat onder andere het volgende te lezen:

“Van de 37 ondervraagde kredietinstellingen en -bemiddelaars, waren er slechts 3 in staat om, op basis van betrouwbare informatie, te berekenen wat de kredietnemer maandelijks zou overhouden om van te leven”.
“Kredietbemiddelaars vragen slechts in de helft van de gevallen naar inkomstenbewijzen”.

Daarom pleiten wij voor het verstrengen van deze essentiële verplichting, opgelegd door de richtlijn. Wij zijn voorstander van een **standaardformulier voor budgetanalyse**, zoals dat in Zwitserland bestaat. Dankzij een dergelijk formulier kan worden verduidelijkt en gepreciseerd welke informatie de kredietgever moet controleren (bijvoorbeeld

⁶ “Rapport Athling : Pour un développement responsable du crédit renouvelable en France” [Athling-rapport: Voor een verantwoordelijke ontwikkeling van verlengbaar krediet in Frankrijk] pagina 54, te downloaden op de website: http://www.banque-france.fr/ccsf/fr/publications/telechar/autres/rapport_athling.pdf

loonfiches). Daarnaast kan worden nagegaan of de kredietverlener zijn controleplicht wel degelijk is nagekomen, maar wordt ook de consument op zijn verantwoordelijkheid gewezen en kan worden gecontroleerd of deze laatste te goeder trouw handelt en correcte inlichtingen verschaft.

♦ Bestrijding van het makkelijke krediet: verbod op leurhandel

Wij pleiten voor een **verbod op leurhandel op straat en op of rond het openbaar vervoer** zoals in stations, metrostations, of ook in grote winkelcentra of winkelgalerijen.

Deze lente doken in de Brusselse metrostations Rogier en op straat (meer bepaald in de welbekende Matongewijk in Elsene) stands op van Citibank. Deze stands zijn altijd prominent aanwezig in de doorgangen van heel wat winkelgalerijen. De consument wordt gelokt met prachtige vakanties; over de bijzonderheden van krediet wordt met geen woord gerept, soms is de verstrekte informatie zelfs bedrieglijk, en ook een analyse van de kredietwaardigheid is vrijwel onbestaande.

Met leze in dit verband het artikel van 24 januari jongstleden in *La Meuse* (Waalse krant):
“Pal in het midden ... (van de winkelgalerij St Lambert in Luik), twee kleine stands van Citibank en vier verkopers die voorbijgangers uitnodigen om een willekeurige kaart te kiezen uit een set van 5 kaarten. Welke kaart u ook koos, u won een vlucht, heen en terug, naar Barcelona, Rome of Venetië. U hoefde maar 1 ding te doen: gewoon naar de stand gaan en een aanvraag ondertekenen voor een Citibank-kredietkaart. Uw vliegticket zou u vervolgens, na uw eerste drie transacties, worden opgestuurd. Je moest eens zien hoeveel Luikenaars het formulier ondertekenden ...”

Zie ook het niets verhelende artikel van een schuldbemiddelaar verschenen in “Echos du crédit et du Surendettement”.

Wij zijn van mening dat dergelijke praktijken tekortschieten op het vlak van de vereiste omkaderingscriteria om een kredietovereenkomst in goede omstandigheden te kunnen afsluiten (volledige informatie van de consument, analyse van de kredietwaardigheid, advies enz.). De straat of andere openbare plaatsen zijn niet de geschikte omgeving om dergelijke verbintenissen aan te gaan!

Het gaat er hierbij ook om de banalisering aan te klagen van belangrijke verbintenissen zoals het aangaan van een krediet: krediet verkoop je niet zoals warme wafels!

♦ Speciale ruimte voor kandidaat-kredietnemers in verkoopcentra

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina's 10, 15,16 en 17.

Wij zijn geen tegenstander van het aanbieden van kredieten in verkoopcentra (winkels, warenhuizen). Wij pleiten er echter voor dat, als krediet in verkoopcentra wordt aangeboden, de consument wordt ontvangen in een **speciaal hiervoor ingerichte ruimte** en niet gewoon aan de kassa. Dat is bijvoorbeeld reeds het geval bij Carrefour, of in Frankrijk in de Galeries Lafayette en Printemps.

“Meer dan één op twee openingen van verlengbaar krediet gebeurt in een verkooppunt, dat wil zeggen buiten de lokalen van de kredietgever of zonder contact met de kredietgever (grootwarenhuizen, supermarkten). Er is een wereld van verschil tussen de kennis over de bijzonderheden van verlengbaar krediet bij merken waarbij de financiële adviseurs in dienst zijn van een kredietgever, en die waarbij wordt gerekend op de medewerking van winkelverkopers of kassapersoneel. In het eerste geval worden de consumenten systematisch in speciaal daartoe voorziene ruimten ontvangen”

♦ ... Met behoorlijk geïnformeerde bemiddelaars

Zie onze aanbevelingen van 2007 pagina's 10,15 en 16

Meer dan één op twee kredietopeningen gebeurt via een bemiddelaar (makelaar, agent, postorderverkoper, warenhuis, supermarkt), met andere woorden, buiten de lokalen van de kredietgever of zonder contact met de kredietgever.

Wij pleiten **voor een deugdelijke opleiding van alle bemiddelaars** zodat ze in staat zijn de consument volledige en exacte informatie te verstrekken. Hierbij weze opgemerkt dat er voor verzekeringsmakelaars op dit ogenblik reeds een verplichte opleiding bestaat.

Wij verwijzen tevens naar het eerder aangehaalde Athling-rapport, pagina 47, waarin eveneens wordt gepleit voor de opleiding van winkelverkopers:

"Het verstrekken van verlengbaar krediet vereist een permanente vorming. De voorgestelde formules worden steeds ingewikkelder op financieel vlak. Bij die complexiteit komen nog de modaliteiten (bijvoorbeeld vervroegde terugbetaling enz.) en een omvattende reglementering waarover nooit wordt gesproken. De financiële adviseurs waren in staat onze vragen te beantwoorden of de antwoorden tijdens het gesprek te vinden. Dat was niet het geval voor de verkopers en het kassapersoneel."

♦ Kredieten die niet aan een aankoop zijn gekoppeld, in winkelcentra verbieden

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina 10

Sinds enkele jaren stellen bepaalde winkelketens de consument kredieten voor die niet aan een aankoop zijn gekoppeld.

Sinds 2007 stelt Krëfel, een winkelketen gespecialiseerde in elektrische huishoudapparatuur, persoonlijke leningen voor zoals een bank dat zou doen. In tegenstelling tot de Krëfel Budget Card die traditioneel aan Krëfel-klant wordt aangeboden, **zijn die leningen helemaal niet gekoppeld aan een aankoop bij Krëfel**. Krëfel spreekt over een diversificatie van zijn diensten en biedt in zijn 70 verkooppunten en via zijn website (www.krefel.be) kredieten aan. Krëfel treedt daarbij op als kredietbemiddelaar voor de kredietgever Royal bank of Scotland. De geleende bedragen gaan van 2.500,00 € tot 50.000,00 €.

Destijds drukten de Franstalige zelfstandige financiële agenten (Fedafin) in de media hun ongenoegen uit over de massale opkomst van kredietaanbiedingen, meer bepaald in grootwarenhuizen en winkelketens. Ze riepen de overheid op om "*de nodige maatregelen te nemen om makkelijk krediet tegen te gaan*".

Ook wij zijn van mening dat het hier om een verontrustend verschijnsel gaat. In zo'n gevallen wordt het krediet gewoon via de toonbank of aan de kassa verleend, terwijl de volgende klanten staan te wachten. Dergelijke omstandigheden nodigen niet tot voorzichtigheid of het stellen van precieze vragen aan de verkoper... Bovendien is het overduidelijk dat de verkoper geen kredietverlener is. Hij is vaak niet in staat de nodige informatie te verschaffen of de consument correct te adviseren met betrekking tot de keuze van het meest geschikte krediet (dat wil zeggen, de consument te informeren over de kosten die een kredietopening met zich meebrengt, over alternatieven, over andere mogelijke kredietoplossingen enz.)

Het onderzoek naar de kredietwaardigheid beperkt zich meestal tot de raadpleging van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (de enige objectieve wettelijke verplichting) en een reeks standaard vragen. In de meeste gevallen wordt het krediet vrijwel automatisch toegestaan op basis van een puntensysteem in functie van de gegeven antwoorden (de zogenaamde "credit scoring" methode). Maar al te vaak worden het budget en de lasten van de aanvrager niet dieper onderzocht.

♦ De schuldsaldoverzekering

Heel vaak is de toekenning van het krediet gekoppeld aan het afsluiten van een schuldsaldoverzekering bij de (kredietverlenende) instelling of via de bemiddelaar.

Die verzekeringsovereenkomsten leveren voor de kredietgevers en de kredietbemiddelaars heel wat extra inkomsten op.

Vaak zijn ze ook erg duur voor de consument.

Bijvoorbeeld: Voor een kredietopening van 5.000€, met een verzekering van 0,63% per maand, kost de verzekering de consument **31,50€/maand** als zijn kredietopening de bovengrens van 5.000€ bereikt!

Zelfs als die verzekeringen als facultatief worden voorgesteld, wordt in de praktijk vastgesteld dat de consument vaak geen keuze heeft (de verzekering wordt aangerekend zonder dat de consument erom heeft gevraagd) of dat de consument onvoldoende wordt geïnformeerd om met kennis van zaken te kunnen beslissen. De overheid stelt hier tal van misbruiken vast: invaliditeitsverzekeringen afgesloten voor consumenten ... die reeds invalide zijn verklaard, de verzekeringspremie wordt direct afgetrokken van het kredietbedrag dat de consument ter beschikking wordt gesteld, overdreven prijzen, commissies van de kredietbemiddelaar betaald via de verzekeringspremie, ...

In de Europese richtlijn wordt bepaald dat de kosten voor die verzekering niet apart van de kredietnemer mogen worden gevorderd, maar moeten worden inbegrepen in de totale kostprijs van het krediet, m.a.w. het JKP, wanneer de betreffende verzekering verplicht is. De richtlijn belet de Belgische wetgever niet de situaties te bepalen waarin kan worden verondersteld dat de verzekering verplicht is.

Om meer duidelijkheid te scheppen en om een halt toe te roepen aan de vastgestelde misbruiken, pleit het platform bijgevolg voor een totale kostprijs die reëel en transparant is. Daarvoor moet **de wet duidelijk bepalen aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om de intekening op een verzekering als verplicht te kunnen beschouwen.**

De verzekering zou als verplicht moeten worden beschouwd en de kosten van de verzekeringspremie zouden dus moeten zijn inbegrepen in het JKP als aan een van onderstaande voorwaarden is voldaan:

1. de kredietovereenkomst betreft een bedrag van minder dan 5.000 euro,
2. de verzekeringsovereenkomst wordt op dezelfde dag ondertekend,
3. de verzekeringsovereenkomst wordt afgesloten bij een verzekeringsmaatschappij naar keuze van de kredietgever of verbonden met de kredietgever (bijvoorbeeld: Cofidis biedt enkel Cardif verzekeringsproducten aan. Cofidis en de verzekeringsmaatschappij Cardif zijn beide dochtermaatschappijen van de groep BNP Paribas; Citibank biedt enkel MetLife⁷ producten aan. MetLife heeft namelijk in 2005 een deel van de verzekeringsgroep van Citigroup overgenomen en heeft een distributieovereenkomst met betrekking tot MetLife verzekeringsovereenkomsten via de verschillende kanalen van Citigroup).

♦ Verbod op leurhandel in de bedrijven

De BVK is voorstander van de idee om ook in bedrijven kredieten aan te bieden. In andere landen zoals Frankrijk, wordt ernstig overwogen de plaatsen waar aan leurhandel mag worden gedaan, te beperken. Waarom zouden we dan in België het tegenovergestelde doen? Het kredietaanbod is reeds voldoende uitgebreid en de kredietmarkt doet het goed, zoals blijkt uit de constante stijging van het aantal overeenkomsten sinds 2003.

⁷ <http://www.insurancetech.com/news/showArticle.jhtml?articleID=59300501#>

♦ **Controle en doeltreffende sancties**

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina 18

Wij pleiten voor een versterking van de bevoegdheden van de FOD Economie en voor de toepassing van doeltreffende sancties. Het gaat erom een strafmaatregel op te nemen in artikel 101 van de WCK voor artikels 10 en 15 zodat de overheid aan kredietgevers transactionele boetes kan opleggen.

♦ **Reglementeren van het statuut van de kredietbemiddelaars**

Zie onze aanbevelingen van 2007, pagina 15 en volgende.

De Europese richtlijn bevat slechts enkele verplichtingen die betrekking hebben op kredietbemiddelaars. De lidstaten zijn vrij om daaromtrent bijkomende verplichtingen te behouden of in te voeren (considerans 17).

Gezien de rol van de kredietbemiddelaars en de verontrustende cijfers wat betreft achterstallige betalingen bij bepaalde bemiddelaars⁸, is het platform van mening dat het hoog tijd is om het statuut van alle kredietbemiddelaars (makelaars, verkopers, grote winkelketens die kredieten aanbieden) te reglementeren om erop toe te zien dat ook zij op een verantwoordelijke manier kredieten verstrekken en ze aansprakelijk kunnen worden gesteld als ze zich aan die verplichting onttrekken.

---

⁸ Zie onze aanbevelingen van 2007 pagina 10 en de voetnoot

3. CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN: GEEN UITBREIDING MAAR WENSELIJKE VERBETERINGEN

Zie ook onze aanbevelingen 2008, pagina 12 en volgende.

De Centrale voor Kredieten aan Particulieren is een uitstekend instrument voor de preventie van overmatige schuldenlast. Enerzijds verbetert de Centrale de kwaliteit van de voor kredietgevers beschikbare informatie in de precontractuele fase, anderzijds zet ze alle actoren tot meer verantwoorde praktijken aan via het financieringsmechanisme van het Fonds ter bestrijding van overmatige schuldenlast.

Maar ter inleiding wil het platform er ook aan herinneren dat het zich al in 2008 (samen met andere verenigingen zoals Testaankoop of het Observatorium voor krediet) heeft uitgesproken tegen het voornemen om in de Centrale voor Kredieten aan Particulieren nog andere negatieve bestanden (telefoon, huur, energie, ...) op te nemen.

Het lijkt ons inderdaad meer aannemelijk om aan de verbetering van de bestaande bestanden te werken in plaats van aan een uitbreiding van de CKP. Hierna vindt u enkele denkpistes die de prestaties van het platform op het gebied van preventie kunnen verbeteren.

3.1. Waarom zich globaal genomen tegen een uitbreiding van de Centrale voor Kredieten verzetten?

De kredietsector en minister van Economie, Vincent Van Quickenborne, pleiten voor een uitbreiding van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren. Bedoeling zou zijn om er een soort "Superschuldencentrale" van te maken die ook andere schulden (zoals onbetaalde energiefacturen, ziekenhuisfacturen, huurschulden, telefoonrekeningen) zou bevatten. Zij menen dat die uitbreiding een ideaal wapen tegen overmatige schuldenlast zou zijn.

Het platform deelt die mening niet. Waarom niet?

♦ **Negatieve bestanden geven informatie over het risico, niet over de terugbetalingscapaciteit**

De meeste leveranciers leggen negatieve bestanden (of zwarte lijsten) aan. Soms organiseren ze zelfs gegevensuitwisselingen om te voorkomen dat ze een klant die elders al schulden heeft, zouden bedienen. Dat is onder meer het geval met de bestanden van Préventel en Datassur die al aan bod kwamen in onze aanbevelingen 2008, pagina 17 en volgende.

Die negatieve bestanden worden door de kredietgevers gekoesterd. Ze vinden er immers gebruiksklare informatie die onmiddellijk toegankelijk is, wat in veel gevallen fysieke ontmoetingen met kredietnemers overbodig maakt.

Ook vermeldenswaard in deze context is dat de informatie in die negatieve bestanden eigenlijk niets zegt over het beschikbare budget. Men komt er met andere woorden niets te weten over de middelen of de lasten van de klant en dus uiteindelijk ook niets over zijn financiële mogelijkheden om aan toekomstige verplichtingen te voldoen.

Het gebruik van negatieve bestanden, hoe talrijk ook, laat niet toe om de kredietwaardigheid van de consument correct in te schatten.

De doelstelling om overmatige schuldenlast te voorkomen kan enkel worden bereikt via de invoering van verantwoorde kredietpraktijken. De kredietgever mag niet nalaten om de financiële slagkracht van de consument grondig na te trekken.

Laten we bovendien ook niet vergeten dat de operatoren op het gebied van telefonie, vastgoed, energie... veel middelen in handen hebben om het risico aanzienlijk te beperken zonder dat ze daarom een beroep op bestanden hoeven te doen. Denken we maar aan de verkoop van voorafbetaalde producten, een nauwgezet beleid voor de behandeling van onbetaalde rekeningen en sociale bescherming (energie), een evenredigheidsonderzoek voor huiseigenaars,...

Ook de kredietverleners die zich willen vergewissen van de kredietwaardigheid van hun klanten beschikken hiertoe over tal van middelen. Het is mogelijk om met een vragenlijst over hun budget (inkomsten en voornaamste uitgavenposten) en het verzamelen van bewijsstukken evenals een verklaring op erewoord van de juistheid van de informatie tot een juiste analyse te komen van hun kredietwaardigheid. Dat is waar zoveel andere professionals dan kredietgevers zich dagelijks mee bezighouden en wat kredietgevers tot de invoering van gecentraliseerde bestanden altijd hebben gedaan.

♦ **Het aanleggen van negatieve bestanden is een netelige opdracht**

De bestaande zwarte lijsten (onder meer in de telecommunicatiesector) illustreren de grote risico's van fouten, onrechtmatige registraties en misbruik (onder meer door met registratie te dreigen als drukkingsmiddel).

Een onderzoek heeft overigens uitgewezen dat de in Duitsland ingevoerde Centrale (SCHUFA) die vaak als voorbeeld wordt aangehaald, talrijke leemten en registratiefouten bevat. 45% van de gegevens met betrekking tot 100 personen bleek verouderd, onvolledig of onjuist te zijn⁹.

Een goed beheer van een gecentraliseerd bestand is inderdaad een netelige en zware opdracht (computertoepassingen, beveiliging, gegevensoverdracht, enz.). Uiterste nauwkeurigheid is absoluut geboden om te garanderen dat de geregistreerde gegevens:

1. bewezen en zeker zijn: het recht op verbetering moet voorafgaandelijk kunnen worden uitgeoefend omdat de negatieve registratie anders een sanctie zonder enig recht op beroep zou zijn. Tot vandaag bestaan er nog al te veel twijfelachtige praktijken in bepaalde bedrijven waarbij een onbetaalde factuur als een zeker en wettig bewijs wordt beschouwd van een schuld die in een gecentraliseerd mag worden opgenomen.
2. up-to-date zijn: het bijwerken van de informatie is van doorslaggevend belang. We herinneren eraan dat de bedragen van uitstaande kredieten tot op heden nog altijd niet worden bijgewerkt, zelfs niet eenmaal per jaar, waardoor het beeld dat het bestand van de schuldenlast geeft, minder nauwkeurig wordt. Als bij de registratie van een schuld geen rekening wordt gehouden met de vastgestelde afbetalingsplannen en de bijgewerkte schuldsaldo's, ontstaat er een dusdanig vertekend beeld van de schuldenlast dat men zich vragen kan stellen bij de bruikbaarheid ervan.
3. volledig zijn: een gecentraliseerd bestand heeft op zich slechts zin als het de hele desbetreffende markt dekt, omdat het op die manier een echt kwalitatieve meerwaarde biedt in vergelijking met informatie die met andere middelen kan worden ingewonnen. Een ander argument dat in het voordeel van volledigheid van het bestand en dus van participatie van alle desbetreffende leveranciers pleit,

---

⁹ « The GP Forschungsgruppe conducted in the spring of 2009 a survey concerning the accuracy and validity of data which are stored by private registration offices. For that purpose 100 men and women between 20 and 65 years, distributed all over Germany and representing different income levels ordered their data from four major German private registration offices.

The results were disappointing. 45% of the data which are stored by SCHUFA were out-dated, incomplete or false. In roughly 90% of the cases of two other registration offices (Creditreform, Arvatoinfoscore), they had no data stored at all. The data of the fourth registration office Bürgel were more or less completely unusable because they were highly selective and incomplete". Dr. Dieter Korczak, bedrijfsleider, GP Forschungsgruppe, Institut für Grundlagen- und Programmforschung

is het gevaar van informatievervalsing en zodoende van concurrentievervalsing die hierdoor anders zou kunnen ontstaan.

4. evenredig zijn met de nagestreefde doelstelling: vergeten we vooral niet dat een negatieve registratie het leven van een burger in bepaalde gevallen grondig kan verstoren.

♦ **Negatieve bestanden kunnen de bescherming van de persoonlijke levenssfeer schaden**

Een veralgemeende gegevensuitwisseling tussen leveranciers kan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ernstig in gevaar brengen.

Het is in elk geval van belang dat de basisrechten, zoals het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, niet in het gedrang komen door maatregelen ter bestrijding van de overmatige schuldenlast.

♦ **Gekoppelde bestanden kunnen een kettingreactie van uitsluitingen teweegbrengen**

Een ander risico verbonden met de toename van negatieve bestanden en de gedeelde raadpleging ervan is de kettingreactie van uitsluitingen van telefonie, tot energie, krediet en huisvesting die dit kan veroorzaken, waardoor volledig wordt voorbijgegaan aan het evenredigheidsbeginsel waaraan de schending van de persoonlijke levenssfeer moet voldoen.

Wie heeft niet ooit een factuur niet betaald of betwist? Is er dus een samenleving denkbaar waarin het bestaan van een schuld een kettingreactie van uitsluitingen zou teweegbrengen (op basis van eventueel onjuiste of betwiste gegevens) en de toegang tot essentiële goederen en diensten zou beperken?

We kunnen dus besluiten een ongebreidelde toename en koppeling van bestanden, gezien de daaraan verbonden risico's, vandaag niet gerechtvaardigd lijkt.

3.2. Hoe de Centrale voor Kredieten aan Particulieren verbeteren?

We hebben ons in het kader van onze aanbevelingen 2008 (pagina 12 en volgende) al uitgebreid over deze vraag gebogen.

We schoven toen al meerdere maatregelen naar voren om het gebruik van de Centrale te optimaliseren:

♦ **De reële schuldenlast van de consumenten meten door de werkelijk uitstaande kredieten in het kader van kredietopeningen te registreren**

Vandaag wordt in de Centrale de via de kredietopening toegekende reserve geregistreerd. Maar dat bedrag is niet noodzakelijk het werkelijke bedrag dat door de consument is opgenomen (het reële uitstaande krediet) en geeft zodoende geen reëel beeld van de schuldenlast. Gezien het succes van de formule van kredietopeningen is het van doorslaggevend belang dat kredietgevers het reële uitstaande krediet ten minste één keer per jaar aan de Centrale zouden meedelen. Dit verzoek wordt nu al door de Centrale zelf ondersteund.

♦ **Traceren van hergroeperingen van krediet en herfinancieringen**

Er wordt steeds vaker naar een hergroepering van kredieten gegrepen. De Centrale beschikt over geen enkele informatie hieromtrent hoewel de risico's verbonden aan die praktijken algemeen bekend zijn. De wet bepaalt al dat de kredietgever ertoe gehouden is het doel van het krediet in de overeenkomst te vermelden. Wij menen dat kredietgevers die essentiële informatie stelselmatig zouden aanvullen en bij de CPK zouden moeten registreren.

Die gegevens moeten het mogelijk maken om :

- na te gaan of dit krediettype het wanbetalingsrisico verlaagt of verhoogt
- onverantwoorde kredietverleners te identificeren
- de verantwoordelijkheidszin van de sector te vergroten

♦ **Traceren van kredietbemiddelaars**

De bemiddelaars (makelaars, verkopers, grootwarenhuizen enz.) spelen een sleutelrol in de commercialisering van bepaalde krediettypes. Over hen is geen enkele informatie beschikbaar in het bestand van de Centrale, waarin alleen kredietgevers worden geregistreerd. De wet voorziet al dat de kredietbemiddelaar in de overeenkomst moet worden vermeld. Wij menen dat die essentiële informatie eveneens bij de CKP zou moeten worden geregistreerd.

Die gegevens zouden het mogelijk maken om :

- na te gaan of de tussenkomst van de bemiddelaar het wanbetalingsrisico verlaagt of verhoogt
- onverantwoorde kredietbemiddelaars te identificeren
- de verantwoordelijkheidszin van de sector te verhogen

♦ **Het bestand van niet-gereguleerde kredieten uitbreiden**

Nagenoeg alle kredieten aan particulieren zijn geregistreerd in de Centrale voor Kredieten aan Particulieren. Alleen de kredieten die niet door de wet betreffende het consumentenkrediet zijn gereguleerd, ontbreken nog.

Consumentenkredieten voor particulieren van minder dan € 200 (of € 1.250 naargelang het type) of terugbetaalbaar binnen een termijn van niet langer dan drie maand vallen inderdaad buiten het wettelijke kader dat hun (positieve of negatieve) registratie regelt. De ongeoorloofde tekortsaldo's op lopende rekeningen (boven de klassieke geoorloofde debetstand op bankrekeningen van 1.250 euro) zijn ook niet in het bestand opgenomen, noch de leasingovereenkomsten afgesloten door natuurlijke personen, hoewel het daarbij toch eveneens over financiële verbintenissen gaat met een directe impact op de kredietwaardigheid van klanten.

Een dergelijk bestand met enkel negatieve gegevens, bestaat echter al en wordt van gegevens voorzien door iets minder dan 90 kredietgevers. Het is destijds ontwikkeld door de Beroepsvereniging van het krediet, nog voor de invoering van de CKP door de Nationale bank, maar het is nog altijd niet in de CKP opgenomen.

Het platform pleit voor de integratie van dit bestand in de Centrale om de volgende redenen :

- langdurige ongeoorloofde overschrijdingen op bankrekeningen zijn net als de al gereguleerde consumentenkredieten een teken van een verstoord budgettair evenwicht of zelfs van het bestaan van een overmatige schuldenlast;
- op termijn zal uit de analyse van die specifieke registratie kunnen worden opgemaakt in welke mate die overschrijdingen situaties van overmatige schuldenlast aan het licht kunnen brengen. De door de CKP ontwikkelde analyses in haar jaarrapport zouden op die manier kunnen worden verdiept en efficiënter kunnen worden benut in de bestrijding van overmatige schuldenlast, precies wat aan de invoering van een dergelijk bestand ten grondslag lag.
- het voordeel van een dergelijke uitbreiding is dat dit het bestaande bestand zou vervolledigen en het informatieniveau van alle kredietgevers zou uniformeren (aangezien ze dit bestand allemaal zouden moeten aanvullen en raadplegen) wat een positieve impact op de marktconcurrentie zou hebben.

De Europese richtlijn betreffende kredietovereenkomsten voor consumenten verbreedt het toepassingsveld aanzienlijk (debetstand op bankrekening) en de omzetting ervan in Belgisch recht zou dus moeten gebeuren zoals hogerop uiteengezet.

3.3. Oprichting van een bestand van beslagberichten

♦ **Waarom een centraal bestand van beslagberichten?**

Vandaag bestaat er al een bestand van beslagberichten in de vorm van fiches “op papier” die handmatig in de griffies van de arrondissementen worden bijgehouden. Voorafgaand aan een uitvoerend beslag moet de deurwaarder dit bestand raadplegen.

De wet van 29 mei 2000 voorziet in de oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling. Doelstelling van dit gecentraliseerde en geïnformatiseerde bestand is:

- het risico van herhaalde en nodeloze beslagleggingen die de kosten ten laste van de debiteur en de schuldeiser verhogen, voorkomen;
- de procedures en beheerskosten rationaliseren en het werk van de griffies verlichten;
- de schuldeisers correct informeren over de financiële toestand van de debiteur;

Dit centrale bestand zou overigens ook dienst kunnen doen als meetinstrument van de overmatige schuldenlast net zoals de Centrale voor Kredieten aan Particulieren.

♦ **Wat wordt geregistreerd?**

Een bericht wordt meegedeeld:

- wanneer een bevel voorafgaand aan het uitvoerende beslag op onroerend goed wordt betekend;
- wanneer beslag op roerende of onroerende goederen wordt gelegd;
- bij vaststelling van niet-bevinding;
- wanneer een sommendelegatie is toegestaan;
- wanneer op basis van een verklaring van de overnemer waaruit de achterstand in de betaling blijkt, wordt overgegaan tot een overdracht van het loon of een overdracht van geldsommen
- wanneer de vordering tot collectieve schuldenregeling ontvankelijk is verklaard.

♦ **Wie krijgt toegang en hoe?**

Onderstaande personen hebben in het kader van hun beroepsactiviteiten het recht het bestand te raadplegen:

- advocaten,
- gerechtsdeurwaarders en ontvangers van de Administratie der Directe Belastingen en van de Administratie van de BTW, registratie en domeinen
- notarissen,
- schuldbemiddelaars
- de beslagrechters en de griffies

Om toegang te hebben moeten ze in het bezit zijn van individuele toegangscode's die alleen door hen mogen worden gebruikt. Elke aanvraag moet, om ontvankelijk te zijn, stelselmatig de identificatie van de vragende partij, de precieze identificatie van de persoon op wie de raadpleging betrekking heeft evenals de doelstelling van de aanvraag bevatten.

Bovendien beschikken alle in dit bestand geregistreerde personen over een toegangsrecht en een recht op verbetering.

♦ **Welk toegangsrecht voor kredietgevers?**

Gelet op de wet betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren¹⁰, art. 10, is de Nationale Bank gemachtigd om het bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling in naam van de kredietgevers te raadplegen.

---

¹⁰Wet van 10 augustus 2001

Op basis van het advies van de Raad voor het verbruik¹¹, zijn de gegevens die voor kredietgevers beschikbaar zouden zijn volgens het pertinentiebeginsel:

- het bestaan van een beslaglegging, een delegatie of een overdracht van loon;
- het bedrag waarop het geregistreerde bericht betrekking heeft;
- de datum van het bericht.

De toegang tot een dergelijk bestand door de kredietgevers zou hen in de mogelijkheid stellen om over bijkomende informatie te beschikken betreffende het bestaan van lopende vorderingen tot invordering. Dit bestand is van grote waarde, want een kandidaat-kredietnemer in financiële moeilijkheden zal dit soort informatie wellicht niet spontaan onthullen. Bovendien kan de kredietgever geen enkel document opvragen om de waarachtigheid van de verklaringen van de consument omtrent deze punten te controleren.

♦ **Kan dit de wanbetalingsrisico's met betrekking tot kredieten beperken?**

Ja. Gelet op de aard van de vergaarde informatie, zal de filter waarover de kredietgevers dankzij dit bestand zullen beschikken wellicht leiden tot een vermindering van het aantal kredieten die vandaag worden toegekend aan personen die al in financiële moeilijkheden verkeren. Dit is dus een potentiële stap voorwaarts in de preventie.

♦ **Op welke voorwaarde?**

De raadpleging zou, zoals de Raad van het verbruik adviseert, in de precontractuele fase en automatisch moeten gebeuren, gelijktijdig met de raadpleging van het bestand van de CKP.

♦ **Vanaf wanneer van toepassing?**

De verantwoordelijkheid voor de invoering en de verwerking van dit bestand is in handen gegeven van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders.

Jammer genoeg laat de inwerkingtreding al 9 jaar op zich wachten!!! Men kan zich terecht vragen stellen over de redenen van dat uitstel ... en over de belangenconflicten die kunnen bestaan in het kader van deze missie die aan de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders is toevertrouwd.

De voornaamste doelstelling van het centraal bestand van beslagberichten is inderdaad de kosten van opeenvolgende en overbodige beslagleggingen (en de bijkomende kosten die ze met zich meebrengen) te beperken, zowel voor de debiteur als voor de schuldeiser, door de deurwaarder in de mogelijkheid te stellen om een objectief oordeel over de kredietwaardigheid van de debiteur te vormen.

Dat moet voorkomen dat een schuldeiser nog overgaat tot een nieuwe beslaglegging met alle daaraan verbonden kosten als er al beslag op de goederen van de debiteur is gelegd, met name door de eerste beslaglegging ten behoeve van alle schuldeisers uit te voeren.

De invoering van het bestand zal dus ongetwijfeld gevolgen hebben voor het aantal daden die de deurwaarders in het kader van een gerechtelijke invordering zullen mogen stellen.

Vraag is echter of het deurwaarderskorps, ingeval het centrale bestand wordt ingevoerd, echt bereid zal zijn om een aanzienlijke afname van zijn tussenkomsten te aanvaarden.

---

¹¹ Betreffende het "Wetsontwerp houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, alsook tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek"- Brussel, 4 november 1998.

Een ding staat nochtans vast: de invoering van het bestand biedt tal van niet te veronachtzamen voordelen:

- het aantal “dreigingen met beslagen” en “opeenvolgende beslagen” zou afnemen, met minder kosten tot gevolg zowel voor de schuldeisers als voor de debiteuren
- de kosten verbonden met de raadpleging van het centraal bestand zouden afnemen zodra de deurwaarders zich niet meer fysiek ter griffie van de rechtbank zouden moeten begeven; het zou namelijk mogelijk zijn om de gegevens gewoon online te raadplegen
- dit bestandstype zou veel toegankelijker zijn omdat het de klok rond zou kunnen worden geraadpleegd, terwijl men zich vandaag nog naar de rechtbank moet begeven tijdens de openingsuren van de griffie, d.w.z. van 8.30 u tot 16.00 u
- samenhangend met het vorige punt, zou het bestand ook online worden bijgewerkt wat zou garanderen dat de deurwaarder over de exacte en bijgewerkte gegevens beschikt op het ogenblik dat hij een bevelschrift of een beslaglegging opstelt
- een bijkomend voordeel zou zijn dat dit de controle van de identiteit van de personen die het bestand kunnen raadplegen zou worden vergemakkelijkt in tegenstelling tot raadplegingsmodaliteiten die vandaag door de soms weinig waakzame griffies worden toegepast.

In deze context pleit het platform er dus voor om de invoering van het bestand aan de Nationale Bank van België toe te vertrouwen.

3.4. Besluit

Met de CKP en het toekomstige centrale bestand van beslagberichten zullen de Belgische kredietgevers beschikken over een ongeëvenaarde bron van informatie in termen van kwaliteit en volledigheid.

Dit in acht genomen, lijkt het ons niet opportuun om nieuwe bestanden te ontwikkelen alvorens we de impact van de CKP en het toekomstige bestand van beslagberichten op het gebied van preventie van overmatige schuldenlast ten gronde hebben kunnen evalueren.

4. VERKOOPSOVEREENKOMSTEN:

HALT AAN DE ONEERLIJKE BEDINGEN

4.1 Inleiding

De consument is maar erg zelden in de positie om te onderhandelen over de voorwaarden van de overeenkomst die hem aan een verkoper of een handelsonderneming bindt. De algemene voorwaarden die bij de ondertekening worden getoond, zijn meestal "te nemen of te laten"; dat is wat men toetredingsovereenkomsten noemt.

Hoewel het tot de verantwoordelijkheid van de consument behoort om de algemene voorwaarden aandachtig te lezen, worden die laatste vaak aangeboden in slecht leesbaar formaat (lange tekst en kleine lettertjes) en opgesteld in een complexe stijl die niet voor iedereen toegankelijk is.

De Ombudsdienst voor Telecommunicatie schrijft in dit verband in zijn jaarverslag van 2008 het volgende: *"De Ombudsdienst stelt vast dat de operatoren jaar na jaar onduidelijkere informatie geven over hun contracten, producten en diensten."*

Om de consument te beschermen, werd in **de wet betreffende de handelspraktijken (WHP)** een lijst van zogenaamde oneerlijke bedingen opgenomen.

Die bedingen, 30 in totaal, worden opgesomd in artikel 32 van de wet. Bijvoorbeeld:

- "zelfs bij overmacht, de consument niet toe te staan de overeenkomst te ontbinden dan tegen betaling van een schadevergoeding";
- "de consument voor een onbepaalde termijn te binden, zonder duidelijke vermelding van een redelijke opzeggingstermijn";

Men dient te weten dat, wanneer een van deze 30 bedingen wordt opgenomen in de algemene voorwaarden van een bestelbon of een factuur, de betreffende bestelbon of factuur automatisch nietig wordt. De consument hoeft er dan geen rekening mee te houden.

Deze verworvenheid neemt echter niet weg dat de consument vaak machteloos staat.

Hoe komt dat? De reden hiervoor is dat de bedingen meestal onderhevig zijn aan interpretatie en het oordeel van een rechter nodig is om te bepalen of een beding al dan niet werkelijk oneerlijk is.

De 30 verboden bedingen bevatten een groot aantal termen die voor interpretatie vatbaar zijn, zoals "redelijke termijn", "duidelijk niet evenredig aan het nadeel", "al te ver van het einde van de overeenkomst verwijderde datum" ... De bedingen zijn zodanig opgesteld dat het voor de consument onmogelijk is om de nietigheid ervan te eisen zonder dat de rechter een uitspraak heeft gedaan omtrent het oneerlijke karakter van het beding.

Bovendien staat de consument, wanneer hij wordt geconfronteerd met een beding dat niet voorkomt in de lijst van 30 bedingen van art. 32, geen ander rechtsmiddel ter beschikking dan de zaak aanhangig te maken voor de rechtbank. Die zal moeten oordelen op basis van art. 31 van de WHP dat de mogelijkheid geeft om "elk beding of elke voorwaarde die, alleen of in samenhang met een of meer andere bedingen of voorwaarden, een kennelijk onevenwicht schept tussen de rechten en plichten van de partijen" nietig te verklaren, of op basis van artikels 1231 en 1153 van het Burgerlijk wetboek die aan de rechter een matigingsbevoegdheid toekennen wanneer het strafrechtelijke beding of het belang de geleden schade duidelijk overtreffen.

Iedereen weet echter dat de meeste schulden voor kleine bedragen door de schuldeisers worden ingevorderd zonder beroep te doen op de rechtbank en dus zonder gerechtelijke controle. Voor de consument die zou overwegen om de geldigheid van dergelijke bedingen aan

te vechten, is de toevlucht tot het gerecht overigens een moeizame weg, onder meer vanwege de kostprijs: wanneer het slechts over kleine bedragen gaat, is een gerechtelijke procedure doorgaans af te raden. Die situatie vergroot nog het onevenwicht ten nadele van de consument, dat door dergelijke bedingen in bepaalde overeenkomsten wordt gecreëerd.

Bepaalde bedingen zijn problematischer dan andere ten aanzien van de preventie van overmatige schuldenlast, onder meer de bedingen die voorzien in buitensporige schadevergoedingen ten laste van de consument in geval van laattijdige betaling of contractbreuk.

Om die redenen lijkt het ons noodzakelijk om de toepasselijke wetgeving te verduidelijken en alternatieve oplossingen te ontwikkelen voor de gerechtelijke procedures, teneinde de consument doelmatig te beschermen.

Hierbij moet ook worden voldaan aan de doelstellingen van Europese richtlijn 2005/29 via de verbetering van de rechtszekerheid van beide partijen van de overeenkomst, de versterking van het vertrouwen van de consument en de bevordering van eerlijke concurrentie tussen handelaren.

4.2. Oneerlijke bedingen

Strafbedingen

♦ **Wat is een strafbeding?**

Een strafbeding is een beding waardoor een persoon zich ertoe verbindt, in geval van niet-uitvoering van de overeenkomst, een forfaitaire schadevergoeding te betalen voor de eventueel door de andere partij van de overeenkomst geleden schade.

Typevoorbeeld van een strafbeding:

“Vennootschap X behoudt zich het recht voor, in geval van laattijdige betaling, een schadevergoeding aan te rekenen gelijk aan X% van het totaal te betalen bedrag met een minimum van X€. Die schadevergoeding dient om alle invorderingskosten te dekken.”

Volgens de wet betreffende de handelspraktijken wordt een buitensporig strafbeding in principe als nietig beschouwd.

De wet zegt: Art. 32, 21° WHP: *“Zijn onrechtmatig de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken, in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de koper, schadevergoedingsbedragen vast te stellen die duidelijk niet evenredig zijn aan het nadeel dat door de verkoper kan worden geleden.”*

Het duidelijk niet evenredige karakter van de forfaitaire schadevergoeding moet echter worden beoordeeld!! De consument mag het beding dus niet automatisch als nietig beschouwen. Enkel de rechter is bevoegd om een strafbeding dat hij als buitensporig zou beoordelen, te verminderen of nietig te verklaren. Daarbij betekent “buitensporig” dat het beding aan een van beide partijen (vaak de verkoper!) een voordeel verleent dat veel groter is dan nodig om het geleden nadeel te herstellen.

♦ **Welke problemen doen zich in de praktijk voor?**

⇒ **Eerste probleem :** *De geëiste schadevergoeding is te hoog en stemt niet overeen met het nadeel dat door de verkoper kan worden geleden.*

De van de consument met betalingsmoeilijkheden geëiste forfaitaire schadevergoeding is meestal verre van verwaarloosbaar en het is voor de

consument bijna onmogelijk om aan te tonen, zoals de wet het voorschrijft, dat de vergoeding het door de verkoper geleden nadeel overschrijdt.

Voorbeeld: **BELGACOM**¹²

"Belgacom Mobile behoudt zich het recht voor om in geval van laattijdige betaling een schadevergoeding aan te rekenen van 15% van het totaal verschuldigde bedrag, met een minimum van € 60, om de recuperatiekosten te dekken."

⇒ **Tweede probleem** : De boetes worden gecumuleerd

De algemene voorwaarden bepalen vaak dat de forfaitaire schadevergoeding wordt vermeerderd met administratieve kosten (aanmaningskosten, opzoekingskosten, andere administratieve kosten, ...).

Er is dus sprake van een cumulatie van strafbedingen die, op dit ogenblik, niet door de wet wordt verboden, maar die meestal uitmondt in een aanzienlijke boete voor een consument die reeds betalingsmoeilijkheden ondervindt.

Die situatie moet worden verduidelijkt aangezien het tegenstrijdig is om een forfaitaire schadevergoeding te eisen en daar bovenop nog andere vergoedingen aan te rekenen ter dekking van dezelfde schade.

Voorbeeld: **VOO**¹³

"In geval van niet-tijdige of achterstallige betaling, zelfs gedeeltelijk, van verschuldigde bedragen aan de Intercommunale, stuurt zij een betalingsherinnering bij eenvoudig schrijven, wat geldt als ingebrekestelling. In geval dat de betalingsherinnering geen resultaat oplevert, verhoogt de Intercommunale vanaf de datum van de herinnering elk resterend verschuldigd bedrag met conventionele nalatigheidsintresten volgens een jaarlijks percentage van 12 % met een minimum van 40 €, verhoogd onverminderd het recht op een forfaitaire vergoeding (zogenaamde strafbeding) van 10 % met een minimum van 50 € op elke factuur, onverminderd het recht op vordering van schadevergoeding en intresten en elke andere vordering, met inbegrip van een rechtsvordering, noodzakelijk voor de vrijwaring van de belangen van de Intercommunale.

De Klant die in gebreke blijft, draagt eveneens de kosten voor de ingebrekestelling en de onderzoekskosten gemaakt door de gerechtsdeurwaarder, alsook de kosten voor de herinneringen en de briefwisseling bij aangetekend schrijven door de Intercommunale en/of haar advocaten.

De Intercommunale kan eveneens op de in gebreke blijvende Klant de kosten van verwerping bij weigering van afhouding door de bankinstelling van de Klant verhalen. Bovendien aanvaardt de Klant uitdrukkelijk dat de Intercommunale een deel of het geheel van de diensten kan schorsen tot de volledige betaling van alle door de klant verschuldigde bedragen. De Intercommunale gaat over tot desactivering van de dienst(en) van de klant, die tegen het geldende tarief wordt gefactureerd. De Klant kan de diensten opnieuw genieten na volledige betaling van de verschuldigde bedragen en de betaling van de vooraf te betalen bedragen."

Naast het feit dat dergelijke bedingen onwettig zijn, valt ook hun onbegrijpelijke en onleesbare karakter op. Bij de opeenhoping van kosten, komt dus nog een totaal gebrek aan transparantie voor de consument.

⇒ **Derde probleem** : Beide partijen worden niet op dezelfde manier bestraft.

Krachtens artikel 32, 15 van de WHP: *Zijn onrechtmatig de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken het bedrag vast te leggen van de vergoeding verschuldigd door de consument die zijn verplichtingen niet nakomt, zonder in een gelijkwaardige vergoeding te voorzien ten laste van de verkoper die in gebreke blijft."*

De overeenkomst moet dus verplicht in een "gelijkwaardige vergoeding" voorzien ten laste van de verkoper indien deze laatste zijn verplichtingen niet zou nakomen. In de

¹² <http://www.belgacom.be>

¹³ <http://www.voo.be>

praktijk komt het maar al te vaak voor dat algemene voorwaarden niet aan deze wettelijke eis voldoen.

Wanneer de overeenkomst deze wederkerigheid wel voorziet, wordt deze vaak zodanig geformuleerd dat de consument er moeilijk aan uitraakt.

Voorbeeld: **NUMERICABLE**

"In geval van laattijdige betaling of wanbetaling van de aan de Vennootschap verschuldigde bedragen, stuurt zij een betalingsherinnering die geldt als ingebrekestelling en aan de Klant wordt aangerekend aan het tarief vastgelegd in het prijzenbarema. In geval dat de betalingsherinnering geen resultaat oplevert, leveren de verschuldigde bedragen nalatigheidsintresten op volgens een jaarlijks percentage van 12%. Die intresten worden vermeerderd met een schadebeding van 15% met een minimum van 40 euro, verhoogd met de aanmaningskosten en desgevallend met de kosten voor het opzoeken van het adres van de Klant. In geval van incasso van een onbetaalde factuur, vallen alle incassokosten, zowel gerechtelijk als buitengerechtelijk, ten laste van de schuldenaar, onverminderd het recht op vordering van schadevergoeding en intresten en elke andere vordering, met inbegrip van een rechtsvordering, noodzakelijk voor de vrijwaring van de belangen van de Vennootschap. Bovendien aanvaardt de Klant uitdrukkelijk dat de Vennootschap een deel of het geheel van de diensten kan schorsen tot de volledige betaling van alle door de Klant verschuldigde bedragen."

"In geval van laattijdige levering of gebrekkige uitvoering van de verplichtingen van Coditel, kan de Klant zich beroepen op bovenstaande bepalingen."

⇒ **Vierde probleem:** *Bij de berekening van de prijs van een product of dienst houdt de distributeur rekening met onbetaalde bedragen; bovendien werden de gerechtskosten onlangs verhoogd*

De incassokosten zijn dus in werkelijkheid al inbegrepen in de prijs van een product of dienst.

Sinds de wet betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, goedgekeurd op 21 april 2007, werd het bedrag van de procedurekosten overigens aanzienlijk verhoogd om de kosten voor de aangestelde advocaten gedeeltelijk te dekken.

Aanbevelingen met betrekking tot de oneerlijke bedingen

⇒ **Verbeteren van de leesbaarheid van de overeenkomsten**

De sancties voor de niet-uitvoering van de overeenkomst moeten duidelijk worden vastgelegd in de algemene voorwaarden van de overeenkomsten. Er moet een afzonderlijke rubriek worden voorzien met de titel "**Sancties in geval van niet-uitvoering van de overeenkomst**", waarin alle bedingen in het vet en onderlijnd zijn opgenomen. Die rubriek moet de sancties op een zowel voor de klant als voor de vennootschap duidelijk leesbare en bevattelijke wijze aangeven.

⇒ **Opnemen van een billijk en evenredig plafond voor het bedrag van het strafbeding in de wet betreffende de handelspraktijken** zoals dit reeds bestaat in verscheidene andere reglementeringen (overeenkomsten voor consumentenkrediet en levering van energie) en zoals in vonnissen die doorgaans 10-15 % van de onbetaalde bedragen toekennen als schadevergoeding:

Volgende tekst toevoegen aan artikel 32 van de wet betreffende de handelspraktijken: het is verboden om aan de verkoper, in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de consument en onverminderd de nalatigheidsintresten, een forfaitaire schadevergoeding voor zijn nadeel toe te kennen die groter is dan

- 10 % van de prijs van het goed of de dienst op de schijf begrepen tussen 1 en 7.500 euro met een minimum van 50 euro

- 5 % van de prijs van het goed of de dienst op de schijf boven 7.500 euro met een maximum van 1.250 euro
onverminderd de toepassing van artikel 1231 BW.

⇒ **Opnemen van een billijk en evenredig plafond voor het bedrag van de nalatigheidsintresten in de wet betreffende de handelspraktijken:**

Volgende tekst toevoegen aan artikel 32 van de wet betreffende de handelspraktijken: het is verboden om aan de verkoper, in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de consument, de betaling van nalatigheidsintresten hoger dan de wettelijke intrestvoet toe te kennen, vermeerderd met 2 % berekend op het resterende door de consument te betalen bedrag op de prijs van het goed of de dienst, onverminderd de toepassing van artikel 1153 BW en van het beding volgens hetwelk een forfaitaire schadevergoeding wordt toegekend.

⇒ **Verbieden om diverse kosten bij aan te rekenen bovenop de in geval van niet-uitvoering van de overeenkomst verschuldigde forfaitaire schadevergoeding**

Volgende tekst toevoegen aan artikel 32 van de wet betreffende de handelspraktijken: het is verboden om aan de verkoper, in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de consument, andere schadevergoedingen toe te kennen dan de nalatigheidsintresten en een forfaitaire schadevergoeding voor het geleden nadeel, onverminderd de bij gerechtelijk vonnis vastgestelde proceskosten.

Verbrekingsbedingen

♦ **Wat is een verbrekingsbeding?**

Naast strafbedingen zijn er verbrekingsbedingen die als doel hebben aan een partij de mogelijkheid te bieden om haar verbintenissen niet uit te voeren, mits betaling van een vergoeding.

Typevoorbeeld:

“Partij X kan de overeenkomst op ieder ogenblik en zonder voorafgaande kennisgeving beëindigen. In dergelijk geval is deze aan partij Y, van rechtswege en zonder voorafgaande ingebrekestelling, een forfaitaire schadevergoeding verschuldigd gelijk aan 50 % van het gemiddelde van de over de laatste 9 maanden gefactureerde prestaties”.

Het betreft hier dus een opzeggingsbeding die aan een of aan beide partijen de mogelijkheid biedt de overeenkomst eenzijdig te beëindigen doorgaans zonder dat hiervoor enige reden moet worden opgegeven.

Wat zijn de verschillen met het strafbeding?

- Het strafbeding is van toepassing bij in gebreke blijven ten aanzien van de correcte uitvoering van de overeenkomst.
Het verbrekingsbeding is van toepassing in geval van eenzijdige niet-foutieve opzegging van de overeenkomst.
- Het strafbeding stelt het forfaitaire bedrag vast van het verwachte nadeel. Het gaat niet om een “bestrafing”. Het strafbeding heeft een zuiver schadevergoedend karakter.
Het verbrekingsbeding echter, kan een sanctie zijn voor contractbreuk.
- Anders dan bij het strafbeding, kan het bedrag van een verbrekingsbeding niet worden onderworpen aan de beoordeling door een rechter teneinde het eventueel onevenredige karakter ervan te onderzoeken. Een arrest van het Hof van Cassatie (22 oktober 1999) bevat een welomlijnde definitie van het verschil tussen een verbrekingsbeding en een strafbeding, door te oordelen dat “een verbreking- of opzeggingsbeding kan niet worden gelijk gesteld met een strafbeding in de zin van artikel 1229 van het Burgerlijk Wetboek, omdat het bedongen bedrag geen schadevergoeding inhoudt voor de contractuele wanprestatie van de ene partij, maar

de prijs bepaalt van de in de overeenkomst opgenomen eenzijdige verbrekingmogelijkheid”.

Zoals men ziet, hebben de verschillen zware gevolgen voor de consument.

♦ Welke problemen doen zich in de praktijk voor?

⇒ **Eerste probleem:** *Het onderscheid tussen “strafbedingen” en “verbrekingsbedingen” is vaag, zo niet onbestaande.*

Net de definitie van het beding is van fundamenteel belang voor de consument. In tegenstelling tot wat het geval is met een strafbeding, kan de consument immers niet de tussenkomst van een rechter eisen om gelijk te krijgen in geval van misbruik.

Voorbeeld: **TELENET**¹⁴

“Indien u de Overeenkomst opzegt tijdens de minimumduur van 1 jaar, behouden wij ons het recht voor u een forfaitaire schadevergoeding aan te rekenen ten belope van de abonnementsgelden voor de nog resterende maanden tot het einde van de minimumduur.”

Eenzijds is in dit beding sprake van een “forfaitaire schadevergoeding”, wat wijst op de intentie om de bedoelde situatie te beschouwen als de niet-uitvoering van een verbintenis en dus op een strafbeding, maar, anderzijds is in het beding ook sprake van een eenzijdige opzegging terwijl het beding zelf is opgenomen in de rubriek “Duur van de overeenkomst”, wat erop wijst dat het om een verbrekingsbeding gaat. Waar is de consument dan aan toe?

⇒ **Tweede probleem:** *De verbrekingsvergoedingen zijn vaak onevenredig hoog.*

De consument wordt niet zelden aangemaand om alle maandelijkse termijnen tot op de einddatum van de overeenkomst te betalen.

Zo kan de verbreking van de overeenkomst, in bepaalde gevallen, voor de verkoper voordeliger zijn dan de uitvoering van de overeenkomst tot op de einddatum.

We illustreren het probleem aan de hand van een citaat uit het rapport 2008 van de Ombudsdienst voor Telecommunicatie, dat pleit voor een plafonnering van de gevorderde bedragen.

“Daarnaast bieden de opzeggingskosten voor sommige operatoren met weinig scrupules een mogelijkheid om bijkomende financiële middelen te verwerven en vormen ze onbetwistbaar een extra bron van inkomsten, wat aanleiding geeft tot allerhande uitspattingen. Sommigen deinzen er niet voor terug om de opzeggingskosten kunstmatig op te blazen, terwijl anderen die kosten als een element van hun marketingstrategie gebruiken om hun klantenbestand uit te breiden. Dit was in Frankrijk bijvoorbeeld het geval met de internetprovider Orange, die verleden jaar (tussen 21/08/08 en 01/10/2008) aanbood om voor iedereen die een abonnement bij hen onderschreef de opzeggingskosten die door de vorige provider werden aangerekend tot een bedrag van 60 euro terug te betalen met als enige doel om de grens van 8 miljoen ADSL-abonnees te bereiken.

Wat het bedrag van de opzeggingskosten betreft, lijkt een verplicht maximumbedrag van de opzeggingskosten meer dan aangewezen, aangezien de opzeggingskosten meestal kunstmatig de hoogte worden ingejaagd in vergelijking met het werkelijke door de operatoren geleden nadeel”.

---

¹⁴ <http://www.telenet.be>

Voorbeeld: **MOBISTAR**¹⁵

"Indien de Klant de Overeenkomst beëindigt vóór de afloop van de minimumduur voorzien of vóór de overeengekomen periode is hij aan Mobistar een beëindigingsvergoeding verschuldigd.

Deze beëindigingsvergoeding is gelijk aan de nog te betalen contractueel bepaalde abonnementsbijdragen plus de eventuele bijdragen voor de contractueel inbegrepen belijd of het contractueel inbegrepen beltegoed, gerekend tot aan het einde van de genoemde minimumperiode of overeengekomen periode, en dit met een maximum van 150 euro."

Aanbevelingen met betrekking tot de verbrekingsbedingen

Hoe de tekst ook is opgesteld, onze aanbeveling luidt om het verschil tussen verbrekingsbeding en strafbeding op te geven. Daarbij dient enkel de kwalificatie van het strafbeding te worden behouden, teneinde de matigingsbevoegdheid van de rechter te waarborgen

De sancties voor de niet-uitvoering van de overeenkomst moeten duidelijk worden vastgelegd in de algemene voorwaarden van de overeenkomsten. Er moet een afzonderlijke

Beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling

Een schuldeiser zou niet de mogelijkheid mogen hebben om sancties op te leggen aan een klant zonder dat hij deze laatste voorafgaand een ingebrekestelling heeft gestuurd. Die eis komt overeen met een algemeen rechtsbeginsel.

Tal van algemene voorwaarden bevatten evenwel een beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling.

Voorbeeld: **MOBISTAR**

"Het verstrijken van de betalingstermijn stelt de Klant van rechtswege in gebreke zonder dat een aanmaning vereist is,(...)..."

Hierbij dient opgemerkt dat verscheidene wetgevingen, met het oog op de bescherming van de zwakste partij, verplichten tot het verzenden van een ingebrekestelling als basisvoorwaarde voor het opleggen van een sanctie krachtens de overeenkomst! (wetgeving betreffende het consumentenkrediet, het hypothécair krediet en landverzekering) en in dergelijke gevallen dus geen beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling toestaan!

Aanbevelingen met betrekking tot het beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling

Verbieden dat de verkoper wordt vrijgesteld van de verplichting om, in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de consument, een ingebrekestelling te verzenden, waarna de nalatigheidsintresten beginnen lopen

De zogenaamde "anticipatory breach"-bedingen

Middels deze bedingen behoudt de verkoper zich het recht voor de overeenkomst eenzijdig te beëindigen, terwijl de wanprestatie van de consument slechts hypothetisch is en gekoppeld aan een wijziging van diens persoonlijke situatie.

¹⁵ <http://support.mobistar.be>

Voorbeelden:

LUMINUS¹⁶

"Wij mogen de Levering schorsen of de Leveringsovereenkomst vroegtijdig beëindigen per aangetekende brief met onmiddellijke ingang, zonder rechterlijke tussenkomst en zonder schadevergoeding (...) indien, (...)er voor ons redenen bestaan om aan te nemen dat uw financiële situatie van die aard is, dat u uw betalingsverplichtingen niet zal nakomen (bv. in geval van een procedure van collectieve schuldenregeling, beslag, RSZschuld, wissel protest, enz.) en indien u nalaat om (tijdig) een waarborg te stellen op ons eenvoudig verzoek"

TELENET

"Telenet kan beslissen de Overeenkomst volledig te schorsen en/ of te beëindigen zonder opzegging of vergoeding, een heractivatie of herstelling te weigeren, na u hieromtrent voorafgaandelijk met alle redelijke middelen te hebben gecontacteerd (...) indien (...) u zich in staat van faillissement of staking van betaling bevindt of een schikking treft met uw schuldeisers of indien u opgenomen bent in de Preventiedatabank of (...). In deze gevallen zal u een schadevergoeding verschuldigd zijn"

Men ziet dat de bedingen draconisch zijn voor de consument die financieel zwak staat. Een verzoek om uitstel van betaling of de inleiding van een procedure tot collectieve schuldenregeling kunnen tot contactbreuk leiden (en een einde stellen aan de levering van de dienst) zelfs zonder wanprestatie vanwege de consument! Dergelijke bedingen zijn naar onze mening duidelijke gevallen van rechtsmisbruik.

Bovendien verbiedt art.32, 9° WHP de verkoper om de overeenkomst eenzijdig te verbreken zonder aan de consument een schadeloosstelling te betalen. In de praktijk blijkt echter dat er nooit wordt voorzien in een schadevergoeding voor de consument en dat deze doorgaans zelfs wordt uitgesloten.

Aanbevelingen met betrekking tot het beding van vrijstelling van voorafgaande ingebrekestelling

Dit beding dat steunt op een verdenking van toekomstige insolvabiliteit, moet worden verboden

4.3. Duur van de overeenkomst

Art. 32, 16° WHP beschouwt als oneerlijk het feit om "de consument voor een onbepaalde termijn te binden, zonder duidelijke vermelding van een redelijke opzeggingstermijn".

In de praktijk wordt de overeenkomst van onbepaalde duur echter algemeen toegepast, MAAR met de bepaling van een periode gedurende dewelke men de overeenkomst niet kan opzeggen (minimale aanvangsduur van de overeenkomst genoemd).

Voorbeeld:

"De Bijzondere Voorwaarden bepalen de duur van de overeenkomst. Deze kan van bepaalde duur of van onbepaalde duur zijn, met inachtneming van een onherleidbare aanvangsperiode, gelijk aan 12 maanden, behoudens andersluidende bepaling in de Bijzondere Voorwaarden.

Behoudens andersluidende bepaling, wordt elke overeenkomst geacht stilzwijgend te worden verlengd voor een duur gelijk aan de aanvangsduur van de overeenkomst "

Via deze juridische constructie omzeilen de dienstenleveranciers de wet op twee manieren, namelijk:

- Door hun overeenkomst te kwalificeren als een overeenkomst van onbepaalde duur, omzeilen ze de wet van 25 mei 2007 betreffende de stilzwijgende verlenging van overeenkomsten van

¹⁶ <https://www.luminus.be/>

bepaalde duur. Zo vermijden ze om hun klanten duidelijk te informeren over de automatische verlenging van hun abonnement zolang niet tijdig een aangetekend schrijven van opzegging wordt verzonden. Zolang de klant zich er niet van bewust is dat hij het recht heeft zijn overeenkomst op te zeggen, zullen een of zelfs twee maandelijkse termijnen van zijn rekening worden gedebiteerd via de bankdomiciliëring.

- Door een minimale abonnementsduur te voorzien (die tot 48 maanden kan oplopen), wat overeenkomt met een bepaalde duur, omzeilt de handelaar zijn verplichting om een redelijke opzeggingstermijn te voorzien in de overeenkomst van onbepaalde duur.

Deze juridische constructies strekken tot verwarring en beletten de consument om zijn rechten te doen gelden.

Soms zaait de service provider nog meer verwarring en waagt hij zich tot op het randgebied van bedrieglijke reclame.

Voorbeeld: CLEARWIRE¹⁷

"Het Contract wordt afgesloten voor een initiële duur van 12 of 24 maanden die in het Contract wordt vermeld. Deze duur wordt verlengd met de duur van een eventuele initiële promotie, bijvoorbeeld de eerste drie maanden gratis. Als het contract ten laatste 1 maand voor het einde van de initiële duur van het Contract niet door de Klant wordt stopgezet krachtens de modaliteiten van artikel 18, wordt dit Contract stilzwijgend voor een onbepaalde duur verlengd."

Ook in dit beding herkennen we de hierboven aangeklaagde juridische constructie. Hier eigent de service provider zich bovendien het recht toe de initiële periode te verlengen met de aan de consument aangeboden promoties. In dit geval worden de eerste drie gratis maanden toegevoegd aan de betreffende periode.

Resultaat: de eerste drie gratis maanden worden achteraf verplicht betalend!

Aanbevelingen met betrekking tot de duur van de overeenkomst

Verbieden dat een minimale abonnementsperiode wordt opgenomen in overeenkomsten van onbepaalde duur en de consument dus de mogelijkheid geven om de overeenkomst op te zeggen mits een redelijke opzeggingstermijn zoals bepaald door de wet.

4.4. Voor een doelmatig en extrajuridisch rechtsmiddel

Er kunnen nog andere maatregelen worden overwogen om de consument de mogelijkheid te bieden zich te verweren tegen oneerlijke bedingen en aldus een aantal conflicten te voorkomen.

Algemene aanbevelingen

⇒ De controlebevoegdheid van de FOD Economie uitbreiden.

Deze dienst is onder meer belast met het controleren en sanctioneren van de naleving van de wet betreffende de handelspraktijken. De dienst is evenwel niet bevoegd om termen zoals "duidelijk", "buitensporig", ... te interpreteren.

Om die reden blijft de tussenkomst van deze dienst op dit ogenblik meestal beperkt tot het controleren of is voldaan aan de eis van wederkerigheid van de bedingen en, wanneer dat niet het geval is en na waarschuwing, het overgaan tot verbalisering of verwijzing naar het parket.

Als de door ons aanbevolen verduidelijkingen worden opgenomen in de wet betreffende de handelspraktijken, zou de FOD Economie in staat zijn veel doeltreffender op te treden.

¹⁷ <http://www.clearwire.be>

⇒ **Bevorderen van sectoriële akkoorden.**

De eerder besproken voorbeelden tonen aan dat erg betwistbare bedingen overvloedig voorkomen.

In de energiesector werd een sectorieel akkoord gesloten (inwerkingtreding op 1 juli 2006) dat de algemene voorwaarden van de leveranciers aanzienlijk heeft verbeterd.

De bevoegde minister zou, in samenwerking met de FOD Economie, gelijkaardige reguleringsvoorstellen kunnen opstellen en onderhandelingen opstarten, onder meer inzake **telefonie** waar de consument zich in een bijzonder zwakke positie bevindt.

⇒ **Oprichten van een Paritaire verzoenings- en arbitragecommissie.**

Bepalen dat deze commissie (naar het voorbeeld van de Geschillencommissie Reizen), waarop goedkoop beroep kan worden gedaan, in geval van geschil tussen de partijen bevoegd is voor de afhandeling van die geschillen, hetzij met kracht van gewijsde (als arbitragecommissie), hetzij tot verzoening van de partijen (als verzoeningscommissie).

4.5. De "kredietrichtlijn" : "oneerlijke bedingen"

Op 8 oktober 2008 heeft de Europese Commissie het "Voorstel voor een Richtlijn betreffende consumentenrechten" aangenomen^[1]. Dit voorstel is onder meer gericht op een herziening van de Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten. Twee grote veranderingen vallen hierbij op:

- enerzijds, de invoering van twee *exhaustieve* lijsten (terwijl de richtlijn 93/13/EEG slechts één indicatieve lijst bevat);
- anderzijds, de keuze voor een *volledige harmonisatie* (in plaats van de minimumharmonisatie die voorzien is in de richtlijn 93/13/EEG).

Het risico bestaat erin dat deze Europese ontwikkelingen tot gevolg hebben dat bestaande onrechtmatige bedingen uit art. 32 WHPC, maar ook eventuele nieuwe onrechtmatige bedingen die de Belgische wetgever zou aannemen (zie hoger), in de toekomst geschrapt moeten worden uit de Belgische wet.

Aanbeveling betreffende het Voorstel voor een Richtlijn betreffende consumentenrechten

- De Belgische regering en de Belgische delegatie in het Europees Parlement dienen er op Europees vlak voor te ijveren dat dit voorstel van richtlijn wordt bijgestuurd opdat onze huidige bescherming niet afgebouwd zal moeten worden. In het bijzonder is het aangewezen dat er vanuit België een lijst van onrechtmatige bedingen wordt opgemaakt die in de twee exhaustieve lijsten uit het "Voorstel voor een Richtlijn betreffende consumentenrechten" wordt opgenomen

5. HET BETALINGSBEVEL: 2009, AL EEN BEWOGEN JAAR

In 2009 heeft het Platform Dag Zonder Krediet actief mee geijverd tegen de invoering van het zgn. betalingsbevel.

Het gaat concreet over wetsontwerp 1287/001 en 1285/001 tot invoering van het betalingsbevel in het Gerechtelijk Wetboek. Deze wetsontwerpen van de regering dateren van juni 2008. Ze waren gesteund op een wetsvoorstel uit 2007 van mevr. Taelman (Open VLD).

Met de invoering van dit betalingsbevel wou men het eenzijdig verzoekschrift -dat al eeuwen de uitzondering is- veralgemeend invoeren voor de invordering van geldschulden. Dat is een procedure waarbij een eiser naar de rechtbank stapt waarna deze rechtbank de (vermoedelijke) schuldenaar niet uitnodigt zich te verdedigen. De rechter oordeelt eerst dus enkel en alleen op basis van de stukken en de verklaringen van de eiser. Vervolgens vaardigt de rechtbank dan een betalingsbevel uit dat aan de schuldenaar ter kennis wordt gebracht. De schuldenaar die niet akkoord gaat met deze veroordeling, moet dan binnen de 30 dagen verzet aantekenen. In normale omstandigheden wordt dan pas een normale -tegensprekelijke- procedure opgestart. Bij gebreke aan snelle reactie, kan de gerechtsdeurwaarder tot gedwongen uitvoering overgaan en bijv. loon of goederen in beslag nemen.

Tijdens de parlementaire voorbereiding liet in de Senaat een enkel lid van een meerderheidspartij zich zeer kritisch uit over dit betalingsbevel. De oppositiepartijen (o.a. SP.a, Groen! en Ecolo) hebben zich steeds tegen de plannen verzet. Het was december 2008 toen een eerste protest tegen deze plannen geuit werd van buiten het Parlement zelf. Het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (VCS) lanceerde toen een eerste persbericht met ernstige bedenkingen bij de plannen van de regering. Begin 2009 was een nieuw belangrijk moment toen de VZW Welzijnszorg, het ACW en het VCS een gezamenlijk persbericht/opiniestuk verspreidde inzake de invoering van het betalingsbevel. Vervolgens sloot ook het Platform zich aan bij dit protest (inclusief nieuwe leden zoals het ABVV) alsook het ACV. Ook andere personen en instellingen lieten kritische geluiden horen, onder meer de Staatssecretaris voor Armoedebestrijding mijnheer Delizée, de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, het Observatoire du Crédit et l' Endettement (OCE), de VVSG, de FACAW, Test Aankoop, de Orde van Vlaamse Balies (OVb), vrederechter Freddy Evers, voorzitter van de vereniging Magistratuur en Maatschappij (M&M) en professor Eric Breways (VUB).

Dit alles heeft zijn effect niet gemist. Sommige meerderheidspartijen dienden alsnog amendementen in (CD&V). Andere meerderheidspartijen waren niet langer volledig overtuigd van de deugdelijkheid van het betalingsbevel (PS en CDH). Uiteindelijk werd tot tweemaal toe een voorziene stemming in de plenaire vergadering uitgesteld. Ook werd een advies aan de Raad van State gevraagd. Op heden is het dossier terug in behandeling bij de bevoegde Kamercommissie.

Er waren en zijn op heden nog steeds vele redenen om tegen het betalingsbevel in verweer te komen. We sommen er enkele op:

Redenen van meer sociale aard

- ⇒ Geen goed werkende filter opdat procedure enkel personen treft die wel kunnen maar niet willen betalen en dit zonder reden en bijv. niet omdat ze de schuld betwisten
- ⇒ Snellere opeenstapeling van hoge kosten van gerechtelijke invordering bij onvermogene personen
- ⇒ Snellere confrontatie voor onvermogene personen met (alzo ervaren) uitsluitingmechanismen

- ⇒ Veel personen niet in staat binnen de 30 dagen een oordeel te vellen over de inhoud van een betalingsbevel, over de juistheid en wettelijkheid van alle opgesomde bedragen, of binnen deze tijdspanne een beroep te doen op de nodige (betaalbare) juridische bijstand

Redenen van meer maatschappelijke aard

- ⇒ Onnodige verharding relaties schuldeiser-schuldenaar in onze samenleving: schuldeiser kan zeer snel en niet meer als *ultimum remedium* dwangmaatregelen aanwenden: beslag op goederen en inkomsten
- ⇒ Aangetast beeld van (een onpartijdige) justitie: een instituut dat snel en zonder de (vermoedelijke) schuldenaar te horen betalingsbevelen zal uitvoeren: een rechtbank die door schuldeiser als een incassobureau kan worden ingeschakeld
- ⇒ Aangetast beeld van (menselijke en onpartijdige) justitie: een instituut dat machinaal, of toch slechts na met een scheef oog naar de door eiser overhandigde stukken te hebben gekeken, honderduizenden betalingsbevelen zal uitvoeren: een rechtbank als stempelmachine en doorgeefluikje van de eisen van de schuldeiser
- ⇒ Contraproductief voor de promotie en werking van alternatieven voor de gerechtelijke procedure: bemiddeling en arbitrage en schuldbemiddeling (door instellingen erkend voor schuldbemiddeling) in het bijzonder
- ⇒ Contraproductief voor promotie van vormen van minnelijk invordering, door schuldeiser zelf of door incassobureaus, gerechtsdeurwaarders en advocaten
- ⇒ Contraproductief voor de werking van allerlei Ombudsdiensten die sneller buiten spel kunnen worden gezet
- ⇒ Mogelijke bron meer gerechtelijke achterstand (door een zgn. *netwidening*-effect)
- ⇒ Indien dit al een oplossing zou zijn voor een justitie die ontoegankelijk, traag en duur is, dan nog niet maatschappelijk verantwoord enkel een oplossing te voorzien van 'geldschuldeisers' en niet voor andere mogelijke eisers (bijv. consument inzake garantiekwestie)

Redenen van meer juridische en principiële aard

- ⇒ Rechten van verdediging van de individuele burgers worden geschonden
  - ◆ onvoldoende verantwoording, om op deze wijze het principe van een tegensprekelijk debat op te geven
    - een tegensprekelijke procedure kan ook snel en vlot verlopen: door enkel 'korte debatten' over de zaak te houden of wanneer de behoorlijk voor de rechtbank gedaagde persoon niet verschijnt en verstek laat gaan
    - er bestaat al een bijzondere eenzijdige procedure met betrekking tot invordering van geldschulden: de summiere rechtspleging om een bevel tot betalen te bekomen (die meer garanties biedt aan de particulier/consument)
    - meer betalingsachterstand en totaal volume aan betalingsachterstand groter *in business to business* relaties en tussen ondernemingen en de overheid groter in vergelijking met betalingsachterstand veroorzaakt door de (individuele) consument en particulier
  - ◆ Afwezigheid pertinent criterium, waardoor de procedure enkel betrekking zal hebben op sommen die niet voor betwisting vatbaar zijn
    - voor: uit de afwezigheid van protest van een particulier/consument, wat overigens niet expliciet onderzocht moet worden door de rechter in het wetsvoorstel, kan men geen akkoord afleiden noch dat deze persoon zich niet meer op zijn (consumenten)rechten wil beroep doen
    - tijdens: enkel schuldeiser wordt gehoord door de rechter

- tijdens: rechter moet niet in het bijzonder de toepassing van consumentenrecht of andere algemene en bijzonder wetgeving nagaan (en heeft hier niet veel tijd voor) (waardoor de toepassing van deze regels omzeild kan worden): bijvoorbeeld:
  - Het Burgerlijk Wetboek: regels over overeenkomsten in het algemeen (essentiële voorwaarden van een overeenkomst, bewijsregels, nietigheden, ...) en bijzondere contracten (koop, consumentenkoop, huur, woninghuur, borgstelling, ...)
  - De wet op het consumentenkrediet (vormvereisten, nietigheden, plafonds voor nalatigheidintresten en vergoedingen bij wanbetaling door kredietnemer, de toerekening van betalingen, onregelmatigheden waardoor terugbetalingsplicht van de kredietnemer herleidt moet worden tot het ontleend kapitaal, ...)
  - De wet op de handelspraktijken ten aanzien van de consument (informatieverplichtingen verkopers, de tegenstelbaarheid van algemene voorwaarden, bijzondere regels in verband met de afgedwongen aankoop, de koop op afstand en de verkoop buiten de onderneming, bijzondere nietigheidsgronden, ...)
  - Bijzondere wetgeving bijv. inzake elektriciteit en gas (vereiste schriftelijke overeenkomst, plafonds voor nalatigheidintresten en verbrekingsvergoedingen, ...) en telecommunicatie (informatieverplichtingen verkoper, vereiste schriftelijke toestemming, noodzaak van het ter beschikking stellen van een contract, ...)
- na: uit de afwezigheid van verzet van een particulier/consument kan men geen akkoord afleiden noch dat deze persoon een juridische controle heeft gedaan van het bevel en vervolgens een geïnformeerde beslissing heeft genomen over het gepaste gevolg dat aan dit bevel verleend zal worden
- ◆ Onvoldoende duidelijke wettekst
  - stukken ter staving van de vordering: onvoldoende duidelijk of algemene en bijzondere regels inzake bewijs en eventuele nietigheden strikt moeten worden toegepast voor elk stuk dat wil dienen ter staving van (elk onderdeel van) de vordering
  - rechterlijke controle: het betalingsbevel zou onder meer enkel voor schuldvorderingen dienen die gegrond zijn, maar het is wellicht onmogelijk om slechts na een zgn. marginale controle (van ver) een oordeel te vormen over de gegrondheid van de schuldvordering (wat een diepgaande controle impliceert): een *contradictio in terminis*
- ⇒ Onverantwoorde gelijke behandeling van de particulier/consument enerzijds en de overheid, ondernemingen en ondernemers anderzijds.
  - ◆ bewijsrecht: wanneer (niet-geprotesteerde) stukken die eenzijdig van de schuldeiser uitgaan (bijv. een factuur) zullen volstaan als stuk ter staving van de schuldvordering, wordt t.a.v. particulieren/consumenten eigenlijk bewijsrecht van toepassing dat anders enkel tussen handelaren geldt (zie bijv. artikel 25 Wetboek Koophandel vs. art. 1315 e.v. Burgerlijk Wetboek): niet langer een gesloten bewijssysteem van het Burgerlijk Wetboek, of andere bijzondere wetgeving, van toepassing op particulieren/consumenten
  - ◆ actiemogelijkheden en –verwachtingen: er wordt ineens evenveel van particulieren/consumenten verlangd als van *professionals*, ondernemingen en de overheid, hoewel:
    - particulieren geacht kunnen worden minder toegang te hebben tot de nodige (juridische) hulp en bijstand (binnenshuis of van belangenorganisaties waarbij men aangesloten is)
    - particulieren totnogtoe niet geacht worden zo pro-actief op te treden, en zeker niet op straffe van verval van een recht om nadien nog de zaak geheel of ten dele te protesteren

Redenen van meer feitelijke aard

- ⇒ invordering van de schuldvordering met betalingsbevel niet gegarandeerd: op heden is het al zo dat in meer dan 30% van de gevallen van gerechtelijke invordering door een gerechtsdeurwaarder dit niet leidt tot snellere betaling (wegens geen voldoende inkomsten of goederen om in beslag te nemen, of omdat bevoorrechte schuldeisers zoals met name de fiscus het leeuwendeel van de opbrengsten van deze maatregelen voor zich kunnen opeisen)
- ⇒ niet noodzakelijk een tijdsvoordeel voor schuldeisers: bij verzet sowieso een tweetal maanden verloren, en dan verloopt bijv. een verstekprocedure sneller
- ⇒ niet noodzakelijk een financieel voordeel schuldeisers: procedure niet per se goedkoper dan bestaande procedures, en bij onvermogen de schuldenaar een risico van niet-recuperatie van voorgeschoten kosten gerechtelijke invordering

Verder is het zo dat eventuele wettelijke redenen voor een invoering niet overtuigen. Dit betekent in het bijzonder dat de invoering van een (Belgisch) betalingsbevel een vrije politieke keuze inhoudt voor onze nationale Wetgever.

- ⇒ Europese Verordening 1896/2006: deze Europese betalingsbevelprocedure, sinds eind december 2008 ook van toepassing in België, is enkel en alleen van toepassing ingeval van grensoverschrijdende relaties met een internationaal karakter, niet wanneer eiser en verweerder in België gevestigd zijn, en vermeldt bovendien in haar preambule dat ze niet tot doel heeft bestaande nationale procedures te harmoniseren
- ⇒ Discriminatie schuldeisers, die wel in grensoverschrijdende aangelegenheden een beroep kunnen doen op betalingsbevel, en niet in binnenlandse aangelegenheden: voor binnenlandse aangelegenheden is er geen wettelijke norm waar aan een eventuele discriminatie kan afgetoetst worden, en verder zijn er redenen om voor grensoverschrijdende zaken andere maatregelen te voorzien dan voor binnenlandse aangelegenheden (en voor particulieren/consumenten andere procedures dan de procedures bedoeld voor professionele relaties); ongelijke situaties kunnen, moeten, ongelijk behandeld worden: zie ook dat bijv. Nederland weloverwogen voor binnenlandse aangelegenheden geen betalingsbevel zal invoeren

Het Platform blijft dit dossier verder opvolgen. Er zal verder worden geijverd om consumenten en particulieren uit te sluiten van het toepassingsgebied van het Belgisch betalingsbevel, wanneer eiser en verweerder in België gevestigd zijn. Inzake dient bemerkt te worden dat minister Van Quickenborne (Open VLD) in de zomer van 2009 de idee lanceerde om dit betalingsbevel (betalingsorder genoemd) enkel voor professionele *business to business* relaties in te voeren. Dit stemt het Platform hoopvol over het verder verloop van dit dossier.

6. BAROMETER VAN DE AANBEVELINGEN 2007 EN 2008

Aan de hand van de barometer kan het gevolg dat het Parlement en/of de Regering geeft aan de aanbevelingen die wij in 2007 en 2008 hebben gedaan, systematisch worden opgevolgd.

6.1 Barometer van de aanbevelingen betreffende de verbeteringen van de WCK

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
Reclame voor het krediet			
♦ Verduidelijking van art. 6 § 1, leden 2 en 3 dat bepaalde reclame verbiedt door schrapping van de term "op onrechtmatige wijze"	1. Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake consumenten- en hypothecair krediet met betrekking tot de reclame, 12 februari 2008, DOC 52 0793/001, artikel 2, Kamer van Volksvertegenwoordigers, mevr. Katrien Partyka en consorten, CD&V/N-VA.	1. Goed voorstel dat door het platform wordt gesteund omdat het bijdraagt tot deze verduidelijking.	Compatibel met de richtlijn (artikel 4; considerans 25)
	2. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 2, PS. Voorstel overgenomen op 6 februari 2009, Kamer, DOC 52 1801/001, mevr. Lalieux, mevr. Burgeon en dhr. Mathot, PS	2. Goed voorstel dat door het platform wordt gesteund omdat het bijdraagt tot deze verduidelijking.	
♦ Versterking van de sanctiebevoegdheden van de rechter tegen kredietverleners die op een onwettige manier reclame voeren	1. Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 85 van de wet van 12 juni 1991 inzake consumentenkrediet, 14 maart 2006, DOC 51 2340/001, Kamer van Volksvertegenwoordigers, dhr. François-Xavier de Donnea, in onbruik geraakt en opnieuw neergelegd op 6/11/2007 onder nr. DOC 52 0328/001, MR. Amendement van 27 januari 2009 betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 85 van de wet van 12 juni 1991, Kamer, DOC 52 0328/003, dhr. de Donnea en consorten, MR	1. Goed voorstel dat de rechter de mogelijkheid geeft een burgerlijke sanctie uit te spreken in alle gevallen van onwettige reclame. Voorstel werd door het platform DZK reeds gesteund in het aanbevelingendossier 2007. Het valt te betreuren dat het amendement de gevallen waarin de rechter een burgerlijke sanctie kan uitspreken, beperkt tot de eerste twee leden van artikel 6 en dat dit wordt gekoppeld aan de bewijslast	Compatibel met de richtlijn (Artikel 23; considerans 47)

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
	<p>2. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 3, PS</p> <p>Voorstel overgenomen op 6 februari 2009, Kamer, DOC 52 1801/001, mevr. Lalieux, mevr. Burgeon en dhr. Mathot, PS</p>	<p>2. Goed voorstel dat wordt gesteund door het platform DZK en dat erop gericht is de strafrechtelijke sancties tegen de auteurs van onwettige reclame voor kredieten te verstrengen</p>	
Informatie aan de consument			
<p>♦ Opgeleid personeel dat in staat is zijn raadgevings- en informatieplicht ten aanzien van kredietnemers na te komen (Aanbeveling 2007-2008)</p>	<p>1. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 4, PS.</p> <p>Voorstel overgenomen op 6 februari 2009, Kamer, DOC 52 1801/001, mevr. Lalieux, mevr. Burgeon en dhr. Mathot, PS</p>	<p>1. Goed voorstel dat ertoe strekt aan kredietgevers, kredietbemiddelaars en hun personeel een opleidingsplicht op te leggen zodat zij hun raadgevings- en informatieplicht doeltreffend kunnen nakomen.</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (considerans 25; considerans 26; considerans 27)</p>
	<p>2. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 4, Ecolo-Groen.</p>	<p>2. Interessant voorstel om een informatieloket ter beschikking te stellen van de kandidaat-kredietnemer teneinde een permanente dialoog tot stand te brengen tussen kredietgever en kredietnemer.</p>	
<p>♦ Verlengen van de bedenktijd om het aantal op impulsieve manier gesloten kredietovereenkomsten te beperken</p>	<p>Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 5, PS.</p>	<p>Voorstel om het sluiten van een kredietovereenkomst te verbieden op de plaats waar de aankoop van het product waarvoor het krediet wordt aangegaan, plaatsvindt.</p> <p>Dit voorstel wordt in zijn huidige vorm niet gesteund, maar het platform DZK steunt de idee dat op dit vlak een verbetering moet worden overwogen</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (considerans 17)</p>

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
<p>♦ Veralgemening van een bedenktijd van 7 dagen voor alle kredietovereenkomsten</p>	<p>1. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 6, PS.</p>	<p>1. Goed voorstel gericht op de veralgemening van de bedenktijd van 7 dagen voor alle soorten overeenkomsten voor consumentenkrediet, ongeacht het bedrag en de wijze waarop ze worden gesloten (al dan niet op afstand).</p>	<p>Niet compatibel omdat de richtlijn verder gaat door een herroepingstermijn van 14 kalenderdagen te voorzien, zonder dat hiervoor een reden hoeft te worden opgegeven.</p>
	<p>2. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 6, Ecolo-Groen.</p>	<p>2. Goed voorstel gericht op het verlengen van de bedenktijd tot 14 dagen voor alle soorten overeenkomsten voor consumentenkrediet.</p>	
<p>♦ Versterking van de controle- en sanctiebevoegdheden ten aanzien van kredietgevers en bemiddelaars die hun raadgevings- en informatieplicht niet nakomen</p>	<p>Nihil</p>		<p>Compatibel met de richtlijn (considerans 47; considerans 26)</p>
<p>♦ Bijgewerkte en makkelijk raadpleegbare lijst van kredietgevers en bemiddelaars</p>	<p>1. Wetsvoorstel ter aanvulling van de wet van 12 juni 1991 betreffende het consumentenkrediet teneinde de controle op de kredietgevers en kredietbemiddelaars te versterken, 21 februari 2008, DOC 52 0860/001, Kamer van volksvertegenwoordigers, mevr. Musin, mevr. Lalieux en mevr. Burgeon, PS.</p>	<p>1. Goed voorstel dat erop gericht is een bijgewerkte en makkelijk raadpleegbare lijst van kredietgevers en kredietbemiddelaars ter beschikking te stellen van het publiek.</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (artikel 20; considerans 44)</p>
	<p>2. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 7, PS</p>	<p>2. Goed voorstel dat erop gericht is een bijgewerkte en makkelijk raadpleegbare lijst van kredietgevers en kredietbemiddelaars ter beschikking te stellen van het publiek.</p>	

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
Duur van kredietopeningen			
<p>♦Alle overeenkomsten voor kredietopeningen onderwerpen aan de wettelijke verplichting tot vaststelling van een nulstellingstermijn</p>	<p>1. Wetsvoorstel tot vaststelling van een nulstellingstermijn voor kredietopeningen, 23/01/2008, Doc. 4 – 522/1, Senaat, mevr. Zrihen en mevr. Kapompolé, artikel 2, PS.</p>	<p>1. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (considerans 26)</p>
	<p>2. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 5, Ecolo-Groen.</p>	<p>2. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	
<p>♦De nulstellingstermijn vastleggen op 1 jaar voor alle kredieten tot 5.000 euro en op 5 jaar voor alle kredieten voor een bedrag groter dan 5.000 euro</p>	<p>1. Wetsvoorstel tot vaststelling van een nulstellingstermijn voor kredietopeningen, 23/01/2008, Doc. 4 – 522/1, Senaat, mevr. Zrihen en mevr. Kapompolé, artikel 2, PS.</p> <p>Voorstel overgenomen op 2 januari 2009, Kamer, DOC 52 1779/001, mevr. Burgeon, mevr. Lalieux en dhr. Mathot, PS</p>	<p>1. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (considerans 26)</p>
	<p>2. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 5, Ecolo-Groen.</p>	<p>2. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	
Kosten van kredietopeningen			
<p>♦Vertaling van het JKP in een maandelijks percentage + volledige maandelijks afrekeningen + geldwaarden</p>	<p>1. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 8, PS.</p> <p>Voorstel overgenomen op 6 februari 2009, Kamer, DOC 52 1801/001, mevr. Lalieux, mevr. Burgeon en dhr. Mathot, PS</p>	<p>1. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (artikels 4 g., 6 f. en 19 van de richtlijn handelen over het jaarlijks kostenpercentage, maar niets lijkt te beletten dat een maandelijks percentage mag worden vermeld naast het jaarlijkse percentage, teneinde de consument beter te informeren vóór</p>

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
	<p>2. Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 9, Ecolo-Groen.</p>	<p>2. Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	<p>deze de overeenkomst ondertekent)</p>
<p>♦Opname in het JKP van de kosten voor alle verzekeringen</p>	<p>Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen voor de strijd tegen makkelijk krediet, 8 juli 2008, Senaat, Doc. 4-858/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, artikel 9, PS.</p> <p>Voorstel overgenomen op 6 februari 2009, Kamer, DOC 52 1801/001, mevr. Lalieux, mevr. Burgeon en dhr. Mathot, PS</p>	<p>Goed voorstel in overeenstemming met de eisen van het platform.</p>	<p>Niet compatibel met de richtlijn (zie in dit verband onze aanbevelingen 2009)</p>
<p>♦Vermindering van het JKP van toepassing op leningen en verkopen op afbetaling van meer dan 5.000 euro tot max. 11%</p>			<p>Compatibel met de richtlijn (deze kwestie komt in de richtlijn niet aan bod)</p>
Behandeling van de wisselborgstellingen			
<p>♦Uitbreiding van de beschermingsregels voor de borgens tot alle natuurlijke personen die zich kosteloos borg stellen voor een consumentenkrediet</p>	<p>Nihil</p>		<p>Compatibel met de richtlijn (deze kwestie komt in de richtlijn niet aan bod)</p>
Middelen ter bestrijding van schuldoverlast			
<p>♦Publicatie van een lijst van kredietgevers die de wet hebben overtreden</p>	<p>Nihil</p>		<p>Compatibel met de richtlijn (deze kwestie komt in de richtlijn niet aan bod)</p>
<p>♦Overschrijdingen van de geoorloofde debetstand van de bankrekening onderwerpen aan de wet op het consumentenkrediet</p>	<p>Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 23 maart 2009, Senaat, 4-1238/1, mevr. Vienne en mevr. Kapompolé, PS</p>	<p>Goede denkpiste, maar het voorstel komt niet tegemoet aan de doelstelling van het platform DZK (aanbevelingen 2007, p.28).</p>	<p>Compatibel met de richtlijn (artikel 2.4, considerans 11)</p>

Aanbeveling 2008	Ondernomen actie	Beoordeling	Compatibiliteit met Richtlijn 2008/48/EG
♦Verbod voor verkopers om kredieten aan te bieden die niet aan een aankoop in hun winkel zijn gekoppeld	Wetsvoorstel houdende de responsabilisering van de spelers op de markt van het consumentenkrediet en de strijd tegen schuldoverlast, 13 januari 2009, Kamer, DOC 1726/001, dhr. Josy Arens, artikel 5, CDH	Voorstel dat beoogt grootwarenhuizen te verbieden om leningen op afbetaling toe te kennen aan klanten. Dit voorstel wordt als dusdanig niet gesteund door het platform.	Compatibel met de richtlijn (considerans 15, considerans 17)
♦Standaard formulier	Voorstel van resolutie betreffende de invoering van een standaardformulier voor kredietaanvragen, 30 april 2009, Senaat, 4-1305/1, mevr. Vanessa Matz, CDH	Goed voorstel want in overeenstemming met de eisen van het platform	Compatibel met de richtlijn (considerans 26)
Verbeteren prospectus	Nihil		Compatibel met de richtlijn (artikel 5; considerans 19)
Een gratis procedure, snel en doeltreffend in geval van betalingsmoeilijkheden	Nihil		Compatibel met de richtlijn (deze kwestie komt in de richtlijn niet aan bod)

Europese richtlijn		
♦Een tekst die een waarborg vormt voor een hoog niveau van consumentenbescherming en voor het ontstaan van een echte interne kredietmarkt.	Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad, PB L 133 van 22.5.2008, blz. 66.	De tekst biedt aan de kredietnemer een lager niveau van bescherming dan hetwelk voorzien in onze Belgische wetgeving, in het bijzonder op het vlak van de reglementering van de reclame voor kredieten en de berekening van het JKP. Vrees voor achteruitgang wanneer deze tekst naar onze wetgeving wordt omgezet.

6.2 Barometer van de andere aanbevelingen:

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling
Maatregelen ter bestrijding van de schuldoverlast		
♦Structurele evaluaties van de huidige wet op het consumentenkrediet	Federaal plan armoedebestrijding van de Staatssecretaris voor armoedebestrijding JM Delizée, PS, juli 2008, p. 23.	Verbintenis tot positieve actie vanwe de Staatssecretaris voor armoedebestrijding.
♦Versterking van de controle van de bepalingen inzake reclame voor en de toekenningsvoorwaarden van kredieten	Nihil	
♦Specifieke en terugkerende middelen voor een beleid van sensibilisering en informatie van de consumenten	1. Algemene beleidsnota van minister Magnette belast met de bescherming van de consument, PS, p. 104.	Openlijk erkende prioriteit om een toereikende structurele financiering van het Fonds ter bestrijding van overmatige schuldenlast te waarborgen via de uitbreiding van de financieringsgrondslag.
	2. Federaal plan armoedebestrijding van de Staatssecretaris voor armoedebestrijding JM Delizée, PS, juli 2008, p. 23.	
♦Verhogen van de financiële middelen van de diensten voor schuldbemiddeling	Decreet van het Vlaams parlement van juli 2008, BS, 13/08/2008, "houdende wijziging van het decreet van 24 juli 1999 houdende regeling tot erkenning van de instellingen voor schuldbemiddeling in de Vlaamse Gemeenschap".	Belangrijke vooruitgang met betrekking tot de erkenningscriteria voor instellingen die aan schuldbemiddeling doen en met betrekking tot de financiering van die instellingen. Om deze maatregel werkelijk doeltreffend te maken, is evenwel een uitvoeringsbesluit van dit decreet nodig.
♦Verspreiden, naar het grote publiek toe, van informatie over de collectieve schuldenregeling	Nihil	
♦Aanmoedigen van het sociaal krediet om bankuitsluiting en schuldoverlast efficiënter te bestrijden		
♦Versterking van de controles door de FOD Economie	Nihil	

Aanbeveling 2007	Ondernomen actie	Beoordeling
Reclame voor kredieten		
♦ Hervorming en herziening van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet	Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake consumenten- en hypothecair krediet voor wat betreft de reclame, 12 februari 2008, DOC 52 0793/001, artikels 3 tot 7, Kamer van volksvertegenwoordigers, mevr. Katrien Partyka en consorten, CD&V/N-VA.	Goed voorstel, gesteund door het platform DZK omdat het pleit voor een betere reglementering van de reclame in het kader van hypothecaire kredieten.
♦ Toekenning van meer financiële middelen aan de overheden om de reclame-uitingen te controleren	Nihil	
♦ Transparantie en openbaarheid van de resultaten van de controles en onderzoeken uitgevoerd door de FOD Economie	Nihil	
Debetstand bankrekening		
♦ Debetstand bankrekening toekennen op uitdrukkelijk verzoek en mits ondertekening van een overeenkomst	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet op het consumentenkrediet, 4 november 2008, Kamer, DOC. 52 1538/001, mevr. M. Almaci en consorten, artikel 13, Ecolo-Groen.	Goed voorstel volgens hetwelk een kaskrediet nooit stilzwijgend kan worden toegekend en altijd het voorwerp moet uitmaken van een uitdrukkelijke overeenkomst.

Aanbeveling 2008	Ondernomen actie	Beoordeling
♦ Meten van de werkelijke schuldoverlast	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren, 3 maart 2009, Kamer, DOC 1847/001, dhr. André Frédéric en consorten, PS	Goed voorstel want in overeenstemming met de eisen van het platform
♦ Traceerbaarheid van de kredietbemiddelaars zodat de financieringsbasis van het Fonds ter bestrijding van overmatige schuldenlast wordt uitgebreid	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling, 13 mei 2009, Kamer, DOC 1987/001, dhr. Maxime Prévot et mevr. Véronique Salvi, CDH	Goed voorstel volgens hetwelk de kredietbemiddelaars worden toegevoegd aan de categorieën professionals die bijdragen aan het Fonds ter bestrijding van overmatige schuldenlast. Voorstel gesteund door het platform.

BIJLAGE

Kroniek van een aangekondigde kaart

28 augustus 2008. Ik kom terug van de supermarkt met de kleine Théodore in zijn kinderwagen vol boodschappen. Ik passeer Matonge, " het centrum van de afrikaanse elegantie in Elsene " , volgens Wikipedia ; een elegante wijk, ja, maar ook volks . Een jonge man spreekt me aan. Hij komt vanachter zijn geïmproviseerde toog die op de stoep staat opgesteld. Het geheel doet me een beetje denken aan een wat wankele toog op de zondagse markt, waar de marktkramer tegenaan leunt bij het degusteren van een wit wijntje en daarbij een caracol slurpt.

- *Kent U de VISA van *****
- *Eh, neen .*
- *'t Is een kaart zonder kosten, want in België is het verboden aan een bank een kaart gratis aan te bieden terwijl wij het doen op zijn ****, dwz wij betalen u 20 € om de kosten terug te betalen . 't Is zonder kosten, levenslang . En wij, wij bieden u een kaart aan, zelfs indien u geen klant bent bij ons . U hebt 2.000 € . Daarmee kan u alles kopen : kleren voor de kleine, reizen, uw boodschappen betalen voegt hij eraan toe wanneer hij de pizza ziet die uit de zak steekt (een herbruikbare zak, meer precies ...) U kan zelfs gaan tot 7.500 € . 't Is een super middel om uw geld te beheren en de handelaars hebben het graag want het kost hen niets en u ook niet .*

Terwijl hij naar zijn tweede adem zoekt, improviseer ik een argeloze pruillip en vraag hem of er interesten zijn .

- *In feite koopt u wat u wil en twee weken later stuurt men u de afrekening . U betaalt binnen de twee weken, maar als u niet kan betalen, regelt u dat met de bank .*
- *Hoe, moet ik dat in één keer betalen?*
- *Neen, u kan dat betalen in meerdere keren, met maximum 20 € per maand .*

Ik blijf aandringen op de interesten .

- *'t Is zoiets van 1 %*
- *En per jaar?*
- *Per jaar maakt dat 16 , ... 17 % . Maar dat slaat op wat u nog moet betalen, op 25 € bij voorbeeld, dat is niets . En er zijn geen kosten .*
- *En wat zijn de voorwaarden?*
- *Je moet werken sinds 6 maanden . Werkt U?*
- *Ja .*
- *En staat u op de lijst?*
- *Op welke lijst?*
- *Hebt u geen krediet dat u niet kan terugbetalen?*
- *Ah neen, ik heb een hypothecair krediet, maar dat is in orde .*
- *Dan is er geen probleem!*
- *U kan me de documentatie thuis sturen, ik zou erover willen nadenken .*
- *Maar natuurlijk, maar hebt u uw identiteitskaart bij? Geef ze me, ik maak een kopie. En we vullen een formulier in .*

Terwijl ik in mijn zak zoek naar mijn identiteitskaart rijgt hij de vragen aan mekaar : woont u alleen? Hoeveel verdient u? En Mijnheer? Bediende of arbeidster? Kinderbijslag? Een rente? Hebt u iemand ten laste? Bent u eigenaar of huurder? Hoeveel betaalt u terug aan de bank? Betaalt u een ander krediet terug? Welk is uw huisbankier?

Wij worden onderbroken door een voorbijganger die vindt dat ik de doorgang versper met mijn kinderwagen .

- Adres van uw werkgever?
- U gaat hem toch niet schrijven?
- Neen, neen, maak u maar niet ongerust!
- En moet ik u mijn arbeidscontract of mijn loonfiches bezorgen?
- Neen, neen, zolang u maar niet op de zwarte lijst staat .

Hij reikt me de folder aan waarop hij mijn antwoorden heeft gekrabbeld .

- Teken hier naast de gegevens, hier in het kader, en schrijf: “ Gelezen en goedgekeurd voor 2.000 € op krediet . “
- Maar u bent toch niet bezig me een contract te laten tekenen, ik zou er eerst thuis over willen praten .
- Neen, neen, 't is maar een voorstel . Wij analyseren het dossier en als het niet o.k. is hoort u niets meer van ons ; als het goed is ontvangt u de kaart, maar u bent niet verplicht ze te gebruiken .
- En u geeft me geen dubbel van de documenten?
- U krijgt alles per post, met de kaart . Hier, uw identiteitskaart. De foto is goed!

Ik ga verder; Théodore is uiteindelijk in slaap gevallen, gewiegd door de stem van de straatventer, excuseer... van de straatbankier .

19 september 2008 . Een omslag van de **** ligt thuis op me te wachten . Men schrijft : “ Als bevestiging vindt u een exemplaar van het contract door ons getekend, een acte van loons- en van schuldafstand alsmede de demografische en financiële gegevens die u ons heeft medegedeeld . U zal uw kaart binnen enkele dagen ontvangen . “

Het gaat om een standaard kredietcontract, op het eerste zicht conform aan de vormvereisten van de wet op het consumentenkrediet . Behalve dat het helemaal niet gaat om een duplicaat van de blinkende folder die ik op straat getekend heb .

Bij het doorbladeren van de documenten lees ik : “ de kredietovereenkomst werd gelezen en goedgekeurd door de consument op 28/08/2008 op het volgende adres : BXL . “ Ik ontdek dat ik zelfs een loonafstand zou getekend hebben !

22 september : mijn fonkelnieuwe Visa kaart is aangekomen . Alleen de geheime code ontbreekt nog .... Hij zal de volgende dag aankomen samen met een kleine brochure die me alles uitlegt over “mijn nieuwe dagelijks betalingsreflex” om mijn boodschappen in de supermarkt te betalen of de aankopen die niet in mijn budget gepland zijn (frigo, PC .....).

Samengevat, ik wandelde door de straat, een schertsende Heer heeft me op de stoep een folder laten tekenen en bezworen dat het geen contract was en hier zit ik nu met een kredietopening . Ik kom nog regelmatig langs Matonge. De toog staat er zoals altijd. Tot de eerste vorst van de herfst ook hem naar binnen jaagt .

Delphine De Bleeker, 29 september 2008

(Les propos n'engagent que l'auteur mais sont hélas réels)

Info

Vlaams Centrum Schuldbemiddeling :

Mohamed El Omari - Paviljoenstraat, 9

1030 Brussel - 02/211.55.75

mohamed.elomari@centrumschuldbemiddeling.be

De organisaties van het platform Dag zonder krediet

Equipes Populaires : *Monique Van Dieren* - Rue de Gembloux, 48 - 5002 Saint-Servais - 081/73.40.86 - vandieren@e-p.be - www.e-p.be

Centre d'Appui Médiation de dettes (anciennement Grepa) : *Anne Defossez* - Boulevard du Jubilé, 153 - 155 - 1080 Bruxelles - 02/217.88.05 - anne.defossez@grepa.be - www.grepa.be

Crioc Oivo : *Alexis Moerenhout* - Bd Paepsem, 20 - 1070 Bruxelles - 02/547.06.11 - alexis.moerenhout@crioc.be - www.crioc.be

Dignitas : *Philippe Coupleur* - Rue Henri Tournelle, 3 - 7012 Jemappes - 065/35.20.97 - philippe.coupleur@dignitas.be - www.dignitas.be

Fédé Plus : *Philippe Coupleur* - Rue de la Station, 104 - 6060 Charleroi - 0498/51.03.06 - philippe.coupleur@dignitas.be

Centre de Référence de Liège (GILS) : *Fabienne Jamaigne* - Avenue Roi Baudouin, 29 - 4432 Alleur - 04/246.52.14 - coordinateur@cdr-gils.be

Centre de Référence de Namur (Médénam) : *Marie Vandebroeck* - Rue des Brasseurs, 170 - 5000 Namur - 081/23.08.28 - info@medenam.be

Centre de Référence du Hainaut (CRéNo) : *Valérie Gehain* - Chaussée de Jolimont, 263 - 7100 Haine St-Pierre - 064/84.22.91 - centreref@hotmail.com - www.creno.be

Groupe Action Surendettement (GAS) : *Geneviève Dusausoit* - Grand'rue, 4 / Bte 2 - 6630 Martelange - 063/60.20.86 - gas.prevention@skynet.be - www.bastogne.be

Réseau Financement Alternatif : *Olivier Jerusalmy* - Chée d'Alseberg, 303 - 1190 Bruxelles - 02/340.08.60 - olivier.jerusalmy@rfa.be - www.rfa.be

Groupe Prévention Surendettement : *Marie-Julienne Quiévy* - Rue Chevaufosse, 72 - 4000 Liège - 04/225.23.90 - gpsasbl@skynet.be

CSC/ACV : *Isabelle Barez* - Chaussée de Haecht, 579 - 1030 Bruxelles - 02/246.31.11 - u99ibr@acv-csc.be - www.csc-en-ligne.be

FGTB/ABVV : *Sébastien Storme* - Rue Haute, 42 - 1000 Bruxelles - 02/506.82.11 - sebastien.storme@fgtb.be - www.fgtb.be

Réseau belge de lutte contre la pauvreté : *Paul Vaernewyck* - Rue du Progrès, 333 - 1030 Bruxelles - 02/265.01.54 - paul.vaernewyck@belgisch-netwerk-armoede.be - www.luttepauvrete.be

Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté : *Rocco Vitale* - Rue Fernand Bernier, 40 - 1060 Bruxelles - 02/600.55.66 - rvit@cpasstgilles.irisnet.be - www.fblp.be

Réseau wallon de lutte contre la pauvreté : *Anne Leclercq* - Rue Marie-Henriette, 12 - 5000 Namur - 081/31.21.17 - bureau@rwlp.be

Verbruikersateljee : *Gert Mampaey* - Agoragalerij, Grasmart, 105, bus 51 - 1000 Brussel - 02/552.02.48 - verbruikersateljee@skynet.be - www.verbruikersateljee.be

Vlaams Centrum Schuldbemiddeling : *Dirk Declerck* - Paviljoenstraat, 9 - 1030 Brussel - 02/211.55.75 - dirk.declerck@centrumschuldbemiddeling.be - www.centrumschuldbemiddeling.be

Beweging van mensen met laag inkomen en kinderen : *Rudy Balcaen* - Nieuwebosstraat, 3 - 9000 Gent - 09/224.12.15 - rudy.balcaen1@telenet.be - www.armstenaanhetwoord.be

Vlaams netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen : *Frederic Van Hauwaert* - Vooruitgangstraat 323, bus 6 - 1030 Brussel - 02/204.06.56 - frederic.vanhauwaert@vlaams-netwerk-armoede.be - www.vlaams-netwerk-armoede.be